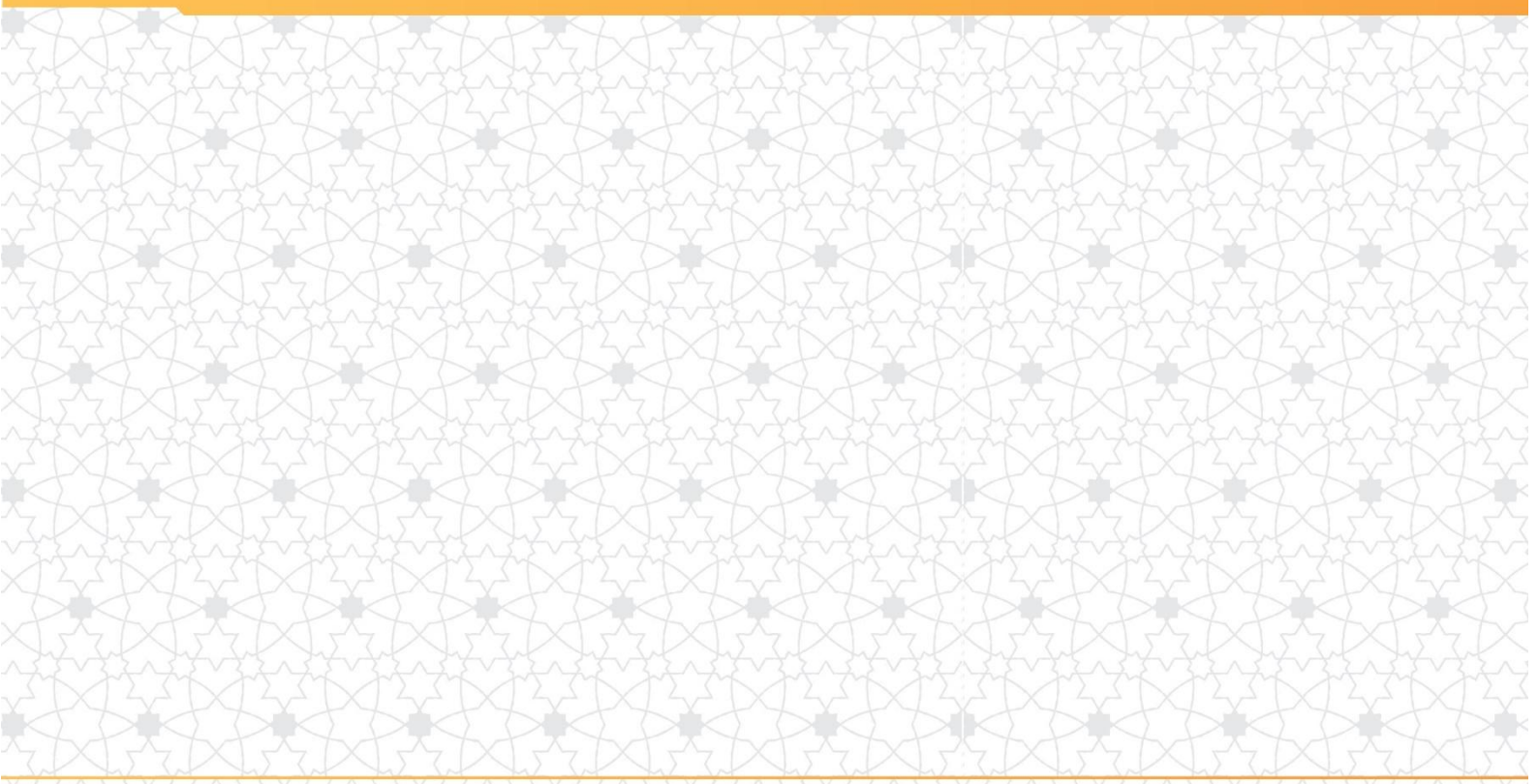

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۴۶): حوزه امور روستایی و عشایری

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل:

۲۱۳۶۲

دوره دوازدهم - سال دوم

ثبت: ۳۸۱

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۴۶): حوزه امور روستایی و عشایری

نوع گزارش: طرح/ لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □، پیش‌نویس قانونی □

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی و توسعه روستایی)

تهیه و تدوین کننده: محسن بابائی

مدیر مطالعه: حجت ورمزیاری

ناظران علمی: حبیب اله ظفریان ریگی و میثم پیله فروش

اظهار نظر کنندگان: محمد برزگر خسروی (گروه حقوق اقتصادی دفتر مطالعات حقوقی) و محمدحسین فاطمی

(دفتر مطالعات بخش عمومی)

صفحه آرایبی: حمیده سادات وفایی

ویراستار ادبی: مژگان کاظمی

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه روستایی و عشایری

۲. اشتغال دانش‌بنیان

۳. سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۴/۱۰/۰۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۱/۲۸

به نام خدا

فهرست مطالب

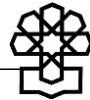
۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۴	۱. مقدمه
۵	۲. روش‌شناسی احصا و ارزیابی اعتبارات مرتبط
۷	۳. یافته‌ها
۷	۳-۱. تصویر کلان اعتبارات عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۱۰	۳-۲. تصویر اعتبارات در جداول الزامات منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور
۱۲	۳-۳. تصویر اعتبارات شرکت‌های دولتی و بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۱۶	۳-۴. اعتبارات متفرقه
۲۱	۳-۵. اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
۲۳	۳-۶. تطابق لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با تکالیف برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت
۲۹	۴. جمع‌بندی
۳۱	۵. پیشنهادها
۳۳	۶. پیوست‌ها
۴۲	منابع و مأخذ

فهرست جداول

۶	۱. عناوین طرح‌های خارج شده از محاسبات
۹	۲. بودجه عمومی حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۱۱	۳. اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در جدول الزامات مصارف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (پیوست ماده‌واحد)
۱۳	۴. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بر حسب برنامه و فعالیت (پیوست سه) در حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۱۴	۵. ترکیب اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در گروه‌های یازده‌گانه ..
۱۹	۶. اعتبارات متفرقه (پیوست ماده‌واحد - جدول شماره ۹) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۲۳	۷. اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۲۶	۸. میزان عملیاتی شدن تکالیف برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

فهرست شکل‌ها

۸	شکل ۱. نمودار سهم و تغییرات اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای در مجموع اعتبارات قابل احصای روستایی و عشایری
۱۵	شکل ۲. نمودار ترکیب اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در گروه‌های یازده‌گانه

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور (۴۶): حوزه امور روستایی و عشایری

Doi: [10.22034/mrc.report.21362](https://doi.org/10.22034/mrc.report.21362)

چکیده

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در حوزه امور روستایی و عشایری نشان می‌دهد که مجموع اعتبارات قابل احصا از طرح‌ها و برنامه‌های مربوطه در پیوست‌های یک، ماده‌واحد و اطلاعات تکمیلی، ۷۴/۵۱ همت است که فقط ۱/۴۳ درصد مصارف عمومی دولت (۵,۲۲۰ همت) را شامل می‌شود. از طرفی این اعتبارات نسبت به اعتبارات متناظر در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۷۸/۲ همت)، حدود ۴/۸۱ درصد کاهش داشته که با توجه نرخ تورم حدوداً ۴۰ درصدی، این وضعیت بسیار نگران‌کننده است. علاوه بر این، اعتبار مشخص، شفاف و قابل نظارتی برای توسعه اقتصاد و اشتغال روستایی و عشایری پیش‌بینی نشده است. این در حالی است که باید تا پایان برنامه هفتم پیشرفت، شاخص ضریب جینی در کل کشور به ۰/۳۵، شاخص فقر مطلق به صفر و نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی از ۱۰/۷ به ۹/۳ برسد. به‌طور کلی، از مجموع حداقل ۱۶ تکلیف مرتبط در قانون برنامه هفتم پیشرفت، برای ۵ تکلیف به‌ویژه تکلیف جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱)، مبنی بر تشکیل سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری ذیل وزارت جهاد کشاورزی، هیچ اعتباری پیش‌بینی نشده است و ۵ تکلیف اعتبار شفاف ندارند. طبق ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین و بودجه‌های سنواتی مصوب سال ۱۴۰۴، دولت باید الزامات بودجه‌ای قوانین را در لایحه بودجه ۱۴۰۵، درج کند؛ در غیر این صورت، نقض صدر اصل (۵۲) (مبنی بر تهیه لایحه بودجه براساس ترتیبات قانونی) رخ داده است. در این راستا، پیشنهادهایی برای اصلاح و تقویت بودجه‌ریزی در حوزه امور روستایی و عشایری مطرح شده است.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

با وجود قابلیت‌ها و مزیت‌های اقتصادی و اجتماعی متنوع فراوان در مناطق روستایی و عشایری، این مناطق به رشد و بالندگی موردانتظار نرسیده‌اند و در مقایسه با مناطق شهری چه‌بسا در برخی موارد، در برخورداری از فرصت‌های شغلی پربازده، امکانات و خدمات عمومی، دچار شکاف‌های عمیقی هستند. در این راستا، تکالیفی در قانون برنامه هفتم پیشرفت وضع شده است. لازم است در اجرای ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، احکام جزئی مرتبط از قانون برنامه هفتم در حوزه توسعه روستایی و عشایری، از حیث اجرا یا عدم اجرا به جهت تأمین مالی در لایحه بودجه، تعیین

تکلیف شوند. از جمله اینکه تا پایان برنامه، فقر مطلق در کلیه مناطق شهری و روستایی به صفر رسیده و نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در مناطق روستایی از ۱۰/۷ به ۹/۳ برسد. با توجه به اینکه لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ دومین لایحه بودجه سنواتی طی اجرای برنامه هفتم است، در گزارش حاضر، پیوست‌های این لایحه از نظر اعتبارات اختصاص‌یافته به مناطق روستایی و عشایری، تغییرهای آن در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴ و همچنین نسبت آن با تکالیف بودجه‌ای برنامه هفتم مورد ارزیابی قرار گرفته است.

نقاط قوت و ضعف

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، اعتباراتی - هرچند محدود - برای موضوع‌های «بهداشت و درمان»، «آب و فاضلاب»، «آموزش و پرورش»، «مسکن»، «توسعه فرهنگ و هنر» و «ورزش» روستایی و عشایری پیش‌بینی شده است که جزو نقاط قوت لایحه یادشده محسوب می‌شود. در کنار نقاط قوت، لایحه نقاط ضعف جدی دارد که در ادامه به‌طور خلاصه به آن اشاره می‌شود:

۱. کاهش حدود ۹/۶ درصدی بودجه پیشرفت روستایی و عشایری سال ۱۴۰۵ نسبت به بودجه سال ۱۴۰۴ براساس بررسی‌ها، میزان اعتبارات قابل احصای پیشرفت روستایی و عشایری از طرح‌ها و برنامه‌های مندرج در پیوست‌های یک (طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای)، ماده‌واحد، اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، به ۷۴/۵۱ همت می‌رسد که نسبت به اعتبارات متناظر قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۷۸/۲۷ همت) با کاهش ۴/۸۱ درصدی مواجه شده است.

۲. سهم حدوداً یک‌ونیم درصدی اعتبارات قابل احصای امور روستایی و عشایری از مصارف عمومی

با وجود سهم حدوداً ۲۳ درصدی مناطق روستایی و عشایری از جمعیت کشور و سهم ۲۶ درصدی این مناطق از تولید ناخالص داخلی و همچنین تأمین ۸۰ درصد نیازهای غذایی کشور در مناطق مذکور، مشخصاً فقط ۱/۴۳ درصد (بدون احتساب اعتبارات تبصره‌ها و اعتبارات کشاورزی و منابع طبیعی) از مصارف عمومی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور برای توسعه مناطق مذکور در نظر گرفته شده است. این سهم در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ حدود ۱/۵۸ درصد بوده که نشان‌دهنده کاهش ۹/۶۲ درصدی است.

۳. سهم بسیار پایین اقتصاد و فرهنگ روستایی و عشایری در اعتبارات احصا شده

برای اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری، مصارف گوناگونی پیش‌بینی شده است؛ ولی نکته قابل تأمل این است که سرجمع اعتبارات مربوط به پیشرفت ابعاد اقتصادی و فرهنگی روستایی و عشایری به حدود ۰/۶ درصد از کل اعتبارات قابل احصا امور روستایی و عشایری می‌رسد. این در حالی است که طبق پژوهش‌های انجام‌یافته، دلیل اصلی گسترش مهاجرت‌های مدیریت‌نشده روستا-شهری به‌ویژه از سوی جوانان و تحصیل‌کردگان، فقدان فرصت‌های شغلی مناسب و درآمد مکفی در روستاهاست. نتیجه چنین روندی به مرور خالی از سکنه شدن روستاها و ازدحام جمعیت در شهرها است. با توجه به این تفاسیر، هدف‌گذاری برنامه هفتم پیشرفت در به صفر رسیدن فقر مطلق و تقویت انگیزه مهاجرت معکوس به روستاها، تحقق پیدا نخواهد کرد.

۴. عدم پیش‌بینی ردیف اعتباری مشخص برای برخی از تکالیف برنامه هفتم پیشرفت

در قانون برنامه هفتم پیشرفت، به‌طور مشخص حداقل ۱۶ تکلیف برای حوزه امور روستایی و عشایری مصوب شده است که در این بین، جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱) مبنی بر تشکیل «سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» ذیل وزارت جهاد کشاورزی جهت رفع موازی‌کاری‌ها و ناهماهنگی‌ها در نظام مدیریت و سیاستگذاری روستاها و برنامه‌ریزی تخصصی‌تر و هدفمندتر برای رشد و شکوفایی این مناطق، از جمله مهم‌ترین تکالیف است. تشکیل نهادهای غیردولتی ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار با استفاده از ظرفیت نهادهایی مانند سازمان بسیج سازندگی و گروه‌های جهادی برای توسعه اشتغال‌های خانگی، خرد و کوچک با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی بنا بر تأکید جزء «۲» بند «الف» ماده (۶) و جزء‌های «۴ و ۵» بند «ث» ماده (۱۰۲) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت، یکی از دیگر تکالیف مهم حوزه روستایی محسوب می‌شود. با وجود این، اعتباری برای اجرای این تکالیف پیش‌بینی نشده است که این امر به منزله نقض صدر اصل (۵۲) (مبنی بر تهیه لایحه بودجه براساس ترتیبات قانونی) است.

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌های مجلس

در راستای تقویت لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در حوزه امور روستایی و عشایری، پیشنهاد‌های زیر ارائه می‌شود:

۱. ردیف شماره ۱-۵ از قسمت الزامات منابع، عنوان «سقف تسهیلات ارزان‌قیمت اشتغال خرد و خانگی» به «سقف تسهیلات ارزان‌قیمت اشتغال خرد و خانگی با اولویت استقرار در مناطق محروم، روستایی و عشایری (۶۰ درصد) و با راهبری و تسهیلگری مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار» تغییر پیدا کند.

۲. در ردیف شماره ۱-۶ از قسمت الزامات مصارف، در عبارت «سهم اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره (۱۰-ج)»، عبارت «بهبود امور عشایر و توسعه زیرساخت‌های بخش کشاورزی» به بعد از عبارت «محرومیت‌زدایی» الحاق شود.

۳. در جدول شماره (۱۰-ج) پیوست ماده‌واحد، عنوان ردیف «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» به «بازنگری و اجرای طرح‌های هادی روستایی» اصلاح شود.

۴. در جدول شماره (۹) پیوست ماده‌واحد، یک ردیف با عنوان «کمک به راه‌اندازی مراکز جهادی رشد و کارآفرینی روستایی (هر استان یک مرکز) موضوع بند «الف» ماده (۶) و جزء «۴» بند «ث» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم» با مبلغ ۱.۵۵۰.۰۰۰ یکصد ریال از محل ۷ درصد از اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» و ۷ درصد از اعتبارات مربوط به طرح «مشارکت در پیشرفت و عمران و آبادانی کشور» سازمان بسیج سازندگی با شماره طبقه‌بندی (۱۲۲-۰۲۴۵)، الحاق شود.

۵. در جدول شماره (۹) پیوست ماده‌واحد، یک ردیف با عنوان «تشکیل سازمان پیشرفت و آبادانی روستایی و عشایری موضوع بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت» با عدد «۱.۵۰۰.۰۰۰ یکصد ریال» (از محل اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰») الحاق شود.

۶. در جدول شماره (۱۲) پیوست ماده واحده، یک ردیف با عنوان «ترویج و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و قرآن‌آموزی در روستاها با اولویت روستاها و مناطق عشایری مرزی» با مبلغ ۸۶۵.۰۰۰ یکصد ریال آزمون ده درصد از اعتبارات مربوط به «طرح اجرای اسناد راهبردی توسعه فرهنگ قرآنی» الحاق شود.
۷. در جدول پیوست اطلاعات تکمیلی، یک ردیف با عنوان «کمک‌های فنی-اعتباری به توسعه فرش دست‌باف روستایی ایران» با مبلغ ۱/۵ همت آزمون ۱۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای ردیف «برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت» با شماره طبقه‌بندی «۱۳۵-۰۹۱» الحاق شود.
۸. در جدول شماره (۴) پیوست یک، عنوان ردیف «کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع کوچک و متوسط» با شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۴۰۱۲۰۲۷» به «کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع خرد، کوچک و متوسط با اولویت مناطق روستایی و محروم» اصلاح شود.

۱. مقدمه

- لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور دومین برش بودجه‌ای سالیانه از دوره پنج‌ساله قانون برنامه هفتم پیشرفت است که برخلاف سنوات گذشته، بدون احکام و صرفاً در قالب شش پیوست به شرح زیر اعلام وصول شده است:
- پیوست ماده واحده شامل: الزامات منابع و مصارف، جداول کلان و تفصیلی و برنامه‌های اجرایی،
 - پیوست اطلاعات تکمیلی
 - پیوست شماره یک شامل: اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای،
 - پیوست شماره دو شامل: درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی،
 - پیوست شماره سه شامل: بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (به انضمام برنامه و فعالیت)،
 - پیوست شماره چهار شامل: بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد - اهداف عملکردی بودجه برنامه‌محور.
- گزارش حاضر به بررسی میزان اعتبارات پیش‌بینی شده در تمامی پیوست‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در حوزه امور روستایی و عشایری پرداخته است. بر همین مبنا، در گزارش پیش‌رو ابتدا تصویر کلی بودجه و ارقام تفصیلی اعتبارات حوزه مدیریت و پیشرفت روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال آتی و تغییرهای آنها در مقایسه با قانون بودجه سال جاری تحلیل می‌شود. سپس میزان انطباق لایحه بودجه سال آتی با تکالیف قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. در پایان ضمن جمع‌بندی، پیشنهادهای اصلاحی برای جداول لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور ارائه می‌شود.

۲. روش‌شناسی احصا و ارزیابی اعتبارات مرتبط

با توجه به اینکه حوزه «امور روستایی و عشایری» فصل مستقلی در لوایح بودجه سنواتی ندارد، احصای اعتبارات مرتبط با این حوزه، همواره با چالش‌هایی مواجه است. به‌ویژه اینکه در عناوین برخی طرح‌ها و برنامه‌ها، واژگان «شهری» و «روستایی» و بعضاً «عشایری» در کنار هم به‌کار رفته‌اند و هیچ اطلاعاتی ارائه نشده است که بتوان تشخیص داد چه میزان از اعتبار پیش‌بینی‌شده، در حوزه پیشرفت روستایی و عشایری هزینه خواهد شد. البته این نبود شفافیت خاص لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نیست و تقریباً مبتلابه تمامی بودجه‌های سالیان گذشته بوده است و با اینکه براساس جزء «۲» بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶، مقرر شد از بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبارات مربوط به عمران و پیشرفت روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، به‌صورت هدفمند و شفاف تحت پیوستی با عنوان «عمران و پیشرفت روستایی» تنظیم و ارائه شود، این تکلیف توسط سازمان برنامه و بودجه کشور شکل اجرایی به خود نگرفت [۱].

با توجه به مطالب یادشده، برای تشخیص و ارزیابی میزان اعتبارات اختصاص‌یافته به حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، چند قاعده به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

۱. ردیف‌هایی که مشخصاً و صرفاً عنوان «روستایی» و یا «عشایری» داشته‌اند، مبنا قرار گرفته است. اگر در عنوان طرحی، عبارت‌هایی همانند «روستایی و شهری» و «عشایری و شهری» به‌کار رفته باشد و در ستون «اهداف کمی» و یا ستون «مقدار» نیز سهم مناطق روستایی و عشایری به‌طور دقیق مشخص نشده باشد، از محاسبات خارج شده است.

۲. اعتبارات طرح‌هایی که در عنوان آنها در کنار مناطق روستایی و عشایری از عبارات «مناطق محروم» و «مناطق مرزی» نام برده شده است، در محاسبات مدنظر قرار گرفته‌اند که از آن جمله می‌توان به «طرح امداد فرهنگی، بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها» و «طرح تقویت فرهنگ کتابخوانی در مناطق محروم و روستایی از طریق تأمین، معرفی و افزایش دسترسی به کتاب» مندرج در پیوست سه لایحه اشاره داشت.

۳. با توجه به اینکه برای «بخش کشاورزی و منابع طبیعی» گزارش مستقلی تدوین می‌شود، علاوه بر اینکه اعتبارات بخش مذکور وارد تحلیل نشده، اعتبارات طرح‌هایی که در عنوان آنها از عبارت‌هایی مانند «کشاورزی و روستایی»، «کشاورزی و عشایری» و «کشاورزی عشایری» استفاده شده، در سرجمع اعتبارات ملاک محاسبه قرار نگرفته است.

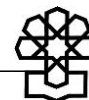
براساس قواعد یادشده، تعداد طرح‌هایی که از شفافیت مناسب برای تعیین سهم مناطق روستایی و عشایری از اعتبار پیش‌بینی شده برخوردار نیستند، به ۳۱ مورد می‌رسد که حدود ۶۱ درصد (۱۹ مورد) آن مربوط به طرح‌های آبرسانی یا توسعه شبکه فاضلاب است (جدول ۱). در اغلب این موارد در عنوان آنها از عبارت «آبرسانی/انتقال آب به شهرهای ... و روستاهای در مسیر» استفاده شده است. با توجه به اینکه هم در یک شهر تعداد روستاها مشخص است و هم هزینه آبرسانی تا حدودی معلوم است، ارائه هرچه دقیق‌تر آمار می‌تواند ارزیابی اثربخشی اعتبارات مربوطه را بهبود بخشد.

جدول ۱. عناوین طرح‌های خارج شده از محاسبات [۲]

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان پیوست	شماره جدول
۱	۷۵۰۰۰۰-۳۷	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - احیا و بهبود استاندارد و گسترش پست‌های قرنطینه‌ای در مرزهای مختلف کشور و رفع کمیوهای موجود و ارائه خدمات بهداشتی در بنادر کشور و توسعه برنامه‌های بهداشتی روستاهای محروم		جدول (۷-۱)
۲	۵۳۰۰۰۰-۶۳	اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم - صندوق توسعه شهری و روستایی	ماده واحد و جداول کلان بودجه	جدول ۹
۳	۵۵۰۰۰۰-۳۳	مجلس شورای اسلامی - نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا		
۴	۵۵۰۰۰۰-۱۱۸	اعتبارات طرح‌های مطالعاتی و اجرایی موضوع جدول شماره (۷) پیوست (۱) ^۱		
۵	---	اعتبارات «قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته» و اعتبارات توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی و حمایت از فعالیت‌های صداوسیما استان‌ها		جدول ۱۰-ج
۶	---	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲): راهبری اجرای برنامه پزشک خانواده (شهری و روستایی) و نظام ارجاع		جدول ۱۴-۱
۷	۱۳۰۷۰۰۲۰۰۵	آبرسانی به بابل، بابلسر، فریدونکنار و شهرهای گروه (الف)، شهرها و روستاهای سواد کوه، سواد کوه شمالی، قائم شهر و جویبار از سد البرز		
۸	۱۳۰۷۰۰۲۰۴۶	آبرسانی به شهرهای شیراز و خرامه، تأمین آب بیضا و روستاها از خط دوم آبرسانی به شیراز از سد درودزن		
۹	۱۳۰۷۰۰۲۰۶۰	آبرسانی به شهر ملکشاهی و روستاهای مسیر خط انتقال آب و صنعت منطقه از سد ایلام		
۱۰	۱۳۰۷۰۰۲۰۶۵	آبرسانی به شهرها و روستاهای محور بن - بروجن		
۱۱	۱۳۰۷۰۰۲۰۷۳	آبرسانی به شهرها و روستاهای استان مرکزی از خط انتقال سد کوچری به قم		
۱۲	۱۳۰۷۰۰۲۱۰۵	انتقال آب از سد باباحیدر به شهرستان‌های فارسان و جونقان و باباحیدر و روستاهای مسیر		
۱۳	۱۳۰۷۰۰۲۱۳۵	آبرسانی از سد بلوبین به شهرهای زرین آباد، حلب و روستاهای مسیر		
۱۴	۱۳۰۷۰۰۲۲۰۴	آبرسانی از سد مراش به شهرهای ماهنشان، دندی و روستاهای مسیر		
۱۵	۱۳۰۷۰۰۲۲۳۳	آبرسانی از سد طالقان به ۱۴ شهر شمالی استان قزوین و روستاهای مسیر - به		

۱. طرح‌های مطالعاتی موضوع این ردیف در جدول شماره (۷) پیوست یک با عنوان «طرح‌های مطالعاتی و اجرایی موضوع ردیف (۱۱۸-۵۵۰۰۰۰) جدول شماره (۹) ماده‌واحد» آمده است. این جدول شامل ۵۶۲ عنوان طرح مطالعاتی است که از این بین، فقط ۹ طرح مشخصاً به «مناطق روستایی» اختصاص پیدا کرده است. ولی با توجه به اینکه در جدول یادشده، فقط عناوین طرح‌ها بیان شده و اعتبارات اختصاص‌یافته به هر کدام از طرح‌ها مشخص نیست، این ردیف نیز جزو اعتبارات غیرقابل محسوب شده است. عناوین طرح‌های مربوطه به شرح زیر است:

۱. «مطالعه و ارتقای محور میناب - بشاگرد از مسیر چهارده روستا به راه اصلی».
۲. «بهبود محور روستایی لیا - اک در شهرستان بوبین‌زهرآ».
۳. «مطالعه و احداث طرح تکمیل پوشش سایت روستای فوشنجان».
۴. «مطالعه و اجرای مجتمع آبرسانی به روستاهای پیشخور و شهرستان فامنین».
۵. «مطالعه و احداث پل الزهرا روستای شیرکوه چهارده آستانه اشرفی».
۶. «مطالعه و اجرای سامانه انتقال آب از سد کهیر به کنارک، چابهار و روستاهای مسیر».
۷. «احداث تصفیه‌خانه روستای کاکاعباس».
۸. «اجرای خط لوله انتقال آب کشاورزی از سد تالوار به روستاهای چشمه کوره ماقوت - مهرآباد- چولجه - چپقلو - حسن تیمور - زینل - همایون - شهر بیرتاج - گاوباز - کاکا عباس - قران قره 489 - جبرئیل - کهریز - کچه گنبد - سلامت آبا».
۹. «بهبود راه‌های روستایی و فرعی ناین و خور و بیابانک».

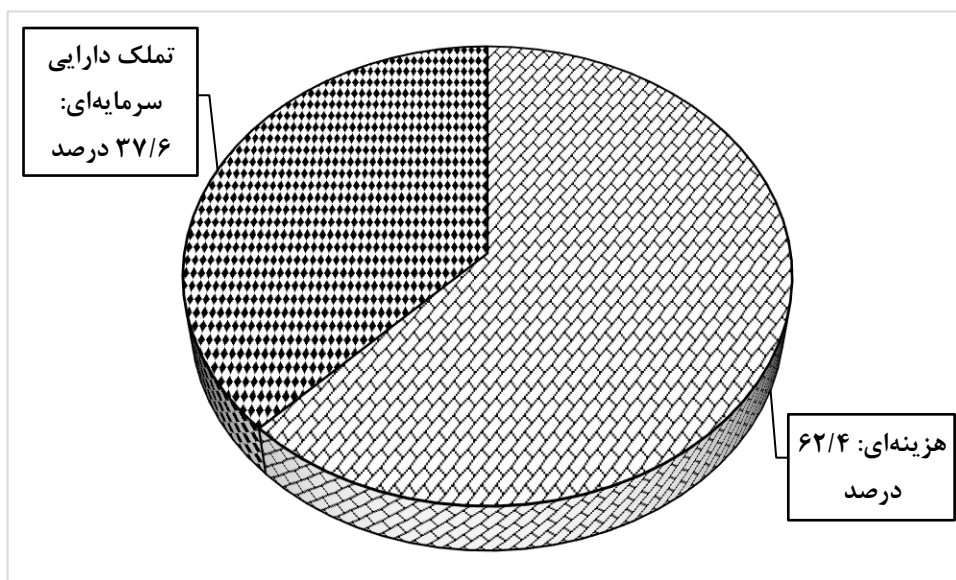
ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان پیوست	شماره جدول
		نسبت ۳۰ درصد منابع عمومی و ۷۰ درصد سایر منابع		
۱۶	۱۳۰۷۰۰۲۲۳۵	تأمین آب شرب شهرها و <u>روستاهای</u> نکا، بهشهر و گلوگاه		
۱۷	۱۳۰۷۰۰۲۳۰۸	آبرسانی از سد بالاخانلو به شهرها و <u>روستاهای</u> ناحیه ۳ استان قزوین (بوئین‌زهرا)		
۱۸	۱۳۰۷۰۰۲۳۱۳	آبرسانی به شهرها و <u>روستاهای</u> استان البرز (شهرستان فردیس و شهر گرمدره)		
۱۹	۱۳۰۷۰۰۲۳۱۶	آبرسانی از سد مخزنی فینسک به شهرهای سمنان، مهدی‌شهر، درجزین، شهمیرزاد و <u>پنج روستای تحت شبکه شرب</u> شهر سمنان		
۲۰	۱۳۰۷۰۰۲۳۲۴	آبرسانی به شیراز، صدرا، همامشهر، اردکان و سلامت و <u>روستاهای مسیر</u> از چشمه شش پیر (۶۵ درصد از محل منابع عمومی دولت و ۳۵ درصد از محل سایر منابع)		
۲۱	۱۳۰۷۰۰۲۳۳۱	تکمیل خط اصلی آبرسانی به شهرهای بستک، جناح و کوهیج و <u>روستاهای مسیر</u> در حد فاصل آبشیرین کن تا بستک		
۲۲	۱۳۰۷۰۰۳۰۲۴	تکمیل مطالعات و تأمین آب شرب شهر و <u>روستاهای</u> زردشت بافت		
۲۳	۱۳۹۰۵۲۳۶۰۲۰۰	سامانه انتقال آب سد تنگ سرخ به یاسوج و <u>روستاهای</u> مادوان علیا و سفلی، مهربان و بلهزار		
۲۴	۱۳۹۰۵۲۳۶۰۲۲۶	آبرسانی به شهرهای کبودرآهنگ، فامنین، قهاوند، مهاجران و پایگاه هوایی نوزه و <u>روستاهای</u> آق کند، خلعت آباد، سراوک، سماوک، شیرین‌آباد و عربلو		
۲۵	۱۳۹۰۵۲۳۶۰۲۲۷	احداث خط انتقال آب شرب از سد ماشکید سفلی به شهرهای سراوان و سیرکان و <u>۱۷۱ روستای منطقه</u>		
۲۶	۱۵۰۲۰۰۱۰۰۲	تجهیز و سامان‌دهی آتش‌نشانی و خدمات ایمنی و نجات (هدف کمی: شهر؛ <u>روستای کمتر از ۴۰۰ خانوار و روستاهای بیش از ۴۰۰ خانوار</u>)		
۲۷	۱۵۰۲۰۰۱۰۱۴	اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و <u>دهیاری‌ها</u> موضوع سهم یک (۱) درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم و ماده (۴۲) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده		
۲۸	۱۵۰۲۰۱۷۰۰۵	سامان‌دهی و بهسازی بافت‌های ناکارآمد شهری و <u>روستایی</u> محدوده و حریم شهری بافت‌های فرسوده در معرض خطر		
۲۹	۱۵۰۳۰۰۲۱۴۷	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهرک‌ها (فرخ‌شهر و کیان) و <u>روستاهای اطراف</u> شهرکرد		
۳۰	۱۷۰۴۰۱۱۰۲۸	مطالعه، مرمت و حفاظت بافت‌های تاریخی (هدف کمی: بافت تاریخی شهری و <u>روستایی</u>)		
۳۱	۱۷۰۷۰۰۴۰۰۲	ایجاد و تجهیز کارگاه‌های هنرهای سنتی و شهرها و <u>روستاهای جهانی صنایع دستی</u>		

۳. یافته‌ها

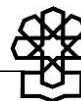
۱-۳. تصویر کلان اعتبارات عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴

بررسی پیوست‌های ماده‌واحد، اطلاعات تکمیلی و پیوست یک (طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای) لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نشان داد، ۳۰ طرح (۲۰ مورد آن مربوط به پیوست یک، ۴ مورد مربوط به پیوست اطلاعات تکمیلی و ۶ مورد مربوط به پیوست ماده‌واحد است) مشخصاً اعتباراتی در حوزه امور روستایی و عشایری داشتند که مجموع اعتبارات

آنها، به مبلغ ۵۴,۴۸۰,۹۹۳,۸۰۰ ریال معادل ۵۴,۴۸۰ میلیارد ریال می‌رسد. این مبلغ نسبت به اعتبار متناظر احصاشده در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۶۰,۲۷۶,۶۸۵,۱۰۰ ریال) کاهش ۹/۶۲ درصدی را تجربه کرده است (جدول ۲). همچنین با توجه به مجموع کل مصارف بودجه عمومی دولت در سال ۱۴۰۵ که بالغ بر ۵,۲۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال است، سهم اعتبارات قابل احصا و شفاف حوزه امور روستایی و عشایری، فقط حدود ۱/۰۴ درصد برآورد شد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۱/۲۲ درصد)، کاهش ۱۴/۱۳ درصدی را نشان می‌دهد. از نظر ترکیب اعتبارات گفتنی است، از مجموع اعتبار قابل احصا، ۳۳,۹۸۰,۲۹۹,۸۰۰ ریال (۶۲/۳۷ درصد) از نوع اعتبارات هزینه‌ای و ۲۰,۵۰۰,۶۹۴,۰۰۰ میلیون ریال (۳۷/۶۳ درصد) از نوع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای است که نسبت به قانون بودجه سال جاری، اعتبارات هزینه‌ای با افزایش ۲۴/۵۹ درصدی و اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای با کاهش ۳۷/۸۸ درصدی مواجه شده‌اند (شکل ۱).

شکل ۱. نمودار سهم و تغییرات اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای در مجموع اعتبارات قابل احصای روستایی و عشایری [۲]

جدول ۲. بودجه عمومی حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳]

(یکصد ریال)

شماره پیوست	شماره و عنوان جدول مربوطه	تعداد طرح‌ها		هزینه‌های			تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع	
		۱۴۰۵	۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد ۱۴۰۵	مصوب ۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد ۱۴۰۵	مصوب ۱۴۰۴	برآورد ۱۴۰۵	مصوب ۱۴۰۴
پیوست یک	جدول (۴): طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای	۱۸	۲۰	-	-	-	۵۶/۷۸	۳۵,۵۷۹,۹۴۰	۳۵,۵۷۹,۹۴۰	۵۶,۰۸۱,۹۴۰	۵۷/۶۲
	جدول (۱۰): سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به عملیات یا طرح‌های انتقالی به استان	۳	۱	-	-	-	-۳/۳۰	۱۱۶,۶۲۵,۰۰۰	۱۲۰,۶۰۵,۰۰۰	۱۱۶,۶۲۵,۰۰۰	-۳/۳۰
پیوست اطلاعات تکمیلی	جدول اعتبارات دستگاه‌های تابعه برحسب برنامه ۱۴۰۵	۳	۳	۱۲/۹۶	۲۹۲,۶۵۲,۹۹۸	۲۵۹,۰۸۱,۹۱۱	-۷/۰۷	۴,۶۰۰,۰۰۰	۴,۹۵۰,۰۰۰	۲۶۴,۰۳۱,۹۱۱	۱۲/۵۸
پیوست ماده واحد و جداول کلان	جدول الزامات مصارف	۱	۱	۰	۰	۰	۱۱/۱۱	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۱/۱۱
	جدول (۷-ب): اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار	۱	۱	۰/۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰	-	-	-	۱,۶۵۰,۰۰۰	۰/۰۰
	جدول (۷-۱): اعتبارات ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول شماره (۷-ب)	۲	۲	۶۶/۶	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۰/۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۱/۰۵
	جدول (۹): برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه	۱	۹	۵۸/۳۳	۹,۵۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	-۹۰/۳۸	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۵,۹۰۰,۰۰۰	۲۴,۵۰۰,۰۰۰	-۸۴/۸۷
	جدول شماره (۱۴-۱): توزیع اعتبارات بند «۵» جدول شماره (۱۴) ^۱	۱	۱	-	۲۶,۰۰۰,۰۰۰	غیرشفاف	-	-	-	۲۶,۰۰۰,۰۰۰	غیرشفاف
مجموع		۲۹	۳۷	۲۴/۵۹	۳۳۹,۸۰۲,۹۹۸	۲۷۲,۷۳۱,۹۱۱	-۲۰/۵۳	۴۰۵,۳۰۶,۹۴۰	۵۱۰,۰۳۴,۹۴۰	۷۸۲,۷۶۶,۸۵۱	-۴/۸۱

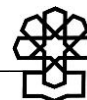
۱. در این جدول، اعتبارات موضوع ماده (۴۶) الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای تحقق شاخص عدالت در سلامت بیان شده است.

۲-۳. تصویر اعتبارات در جداول الزامات منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور

دولت برای اولین بار و براساس تکلیف ماده (۱) «قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی» که در مورخ ۱۴۰۴/۰۹/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، جداول جدیدی تحت عنوان «جدول الزامات منابع» و «جدول الزامات مصارف» در پیوست ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور تعبیه کرده است. بررسی جدول الزامات منابع لایحه، نشان داد که ردیف مشخصی در حوزه امور روستایی و عشایری وجود ندارد. ولی در جدول الزامات مصارف، دو ردیف به امور روستایی و عشایری ارتباط دارد. یکی ردیف (۴-۴) از قسمت «الزامات حوزه آب و انرژی» با عنوان «سهم منابع حاصل از اجرای ماده (۱۱) قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب سال ۱۳۶۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی از متقاضیان انشعاب آب و فاضلاب در داخل شهرها که اقدام به تفکیک ملک و یا افزایش واحد می‌نمایند، برای اصلاح و بازسازی تأسیسات آب و فاضلاب روستایی نسبت به منابع حاصله» است. مبنای پیش‌بینی این ردیف، بند «۴۵» از ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی بوده که دولت را موظف کرده است در لویح بودجه سنواتی، سهم منابع حاصل از اجرای ماده (۱۱) قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب را تعیین و منابع حاصله را برای اصلاح و بازسازی آب و فاضلاب روستایی اختصاص دهد. سهم مربوطه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، ۱۰ درصد تعیین شده است که عیناً مشابه سهم تعیین‌شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ است (جدول ۳). با توجه به اینکه تحصیل این منابع بستگی زیادی به وضعیت ساخت‌وساز در کشور به‌ویژه شهرها دارد، به اذعان شرکت آب و فاضلاب، عدد دقیقی نمی‌توان در بودجه پیش‌بینی کرد. به همین دلیل، اعتبارات مربوط به این ردیف قابل محاسبه در سرجمع اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری نیست.

ردیف دوم در قسمت «سایر الزامات مصارف» و با عنوان «سهم اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره (۱۰-ج)» درج شده است. طبق جدول الزامات مصارف، سهم یادشده در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، ۱۸ میلیارد ریال (۱۸ همت) تعیین شده که در لایحه بودجه سال آتی با حدود ۱۱ درصد افزایش، ۲۰ میلیارد ریال (۲۰ همت) پیش‌بینی شده است. همان‌گونه که مشخص است، برای این ردیف شامل دو محل مصرف پیش‌بینی شده است و دقیقاً مشخص نیست برای چه اموری و یا چه اهداف کمی هزینه خواهد شد. این موضوع، امکان نظارت بر نحوه هزینه‌کرد و ارزیابی اثربخشی آن، برای نهادهای نظارتی به‌ویژه مجلس شورای اسلامی را سلب می‌کند. البته طبق بررسی‌های به‌عمل آمده به‌نظر می‌رسد طبق روال سال‌های گذشته ۵۰ درصد اعتبارات این ردیف برای توسعه زیرساخت‌های اشتغال و ۵۰ درصد آن برای توسعه زیربنای مناطق روستایی مانند آب شرب، راه و طرح‌های هادی در نظر گرفته شده باشد. در هر صورت به‌دلیل عدم شفافیت در محل مصرف ردیف مورد بحث، نمی‌توان قضاوت دقیقی انجام داد.

علاوه‌براین، اختصاص این میزان اعتبار به معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، در حالی که قانونگذار در بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تدبیر امور توسعه روستایی و عشایری را به سازمانی تحت عنوان «سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» محول کرده، قابل تأمل است. به‌نظر می‌رسد این موضوع در تعارض با تکلیف یادشده قرار داشته باشد که به‌نوعی به‌منزله تشدید موازی‌کاری و ایجاد بی‌نظمی در نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی حوزه امور روستایی و عشایری است که نتیجه آن می‌تواند ائتلاف منابع بیت‌المال و یا اثربخشی پایین بودجه عمومی باشد.

جدول ۳. اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در جدول الزامات مصارف در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (پیوست ماده واحده) [۲] و [۳]

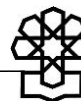
ردیف	عنوان	مصوب ۱۴۰۴		الزام ۱۴۰۵		استناد قانونی
		مقدار	واحد	مقدار	واحد	
۴	الزامات حوزه نفت و انرژی					
۴-۴	سهم منابع حاصل از اجرای ماده (۱۱) قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب سال ۱۳۶۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی از متقاضیان انشعاب آب و فاضلاب در داخل شهرها که اقدام به تفکیک ملک و یا افزایش واحد می‌نمایند، برای اصلاح و بازسازی تأسیسات آب و فاضلاب روستایی نسبت به منابع حاصله	۱۰	درصد	۱۰	درصد	بند (۴۵) ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی
۶	سایر الزامات مصارف					
۶-۱	سهم اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره (۱۰-ج)	۱۸	میلیارد ریال	۲۰	میلیارد ریال	بند (۳۳) ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه‌های سنواتی

یکی دیگر از ردیف‌هایی که به‌نوعی به حوزه امور روستایی و عشایری می‌تواند مرتبط شود، ردیف (۱-۵) از قسمت «الزامات تسهیلات، تأدیه بدهی و افزایش سرمایه» با عنوان «سقف تسهیلات ارزان قیمت اشتغال خرد و خانگی» و با اعتباری بالغ بر ۱۰۰ میلیارد ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، تفاوتی ندارد. مستند قانونی اصلی پیش‌بینی ردیف مزبور، ماده (۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت است که براساس آن، مقرر شده است برای توسعه اشتغال به‌ویژه اشتغال‌های حاصل از ایجاد کسب‌وکارهای خرد خانگی (تا دو نفر شاغل)، کارگاه‌های خرد (تا هفت نفر شاغل) و کارگاه‌های کوچک (تا بیست نفر شاغل) با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی، یکسری اقدام‌ها انجام شود. ولی در ردیف الزامات مصارف، برخی از قیودی که در ماده (۶) قانون برنامه هفتم آمده، مغفول مانده است که این امر شائبه مغایرت با صدر اصل (۵۲) قانون اساسی دارد. اول اینکه در ماده (۶) بر سه نوع کسب‌وکار خرد خانگی، کارگاه‌های خرد و کارگاه‌های کوچک تأکید شده است؛ درحالی‌که در ردیف الزامات مصارف صرفاً بر اشتغال خرد و خانگی اشاره شده و سایر کسب‌وکارهای از قلم افتاده است. دوم اینکه در تکلیف برنامه هفتم، قانونگذار بر اولویت داشتن مناطق محروم و روستایی در استقرار کسب‌وکارهای موصوف تصریح کرده است؛ ولی در ردیف الزامات مصارف چنین تصریحی مشاهده نمی‌شود. ازطرفی شایان ذکر است که بخش بزرگی از اقتصاد خانوارهای روستایی و عشایری را کسب‌وکارهای با ماهیت خرد و خانگی دربرمی‌گیرد و تقویت این نوع کسب‌وکارها در مناطق یادشده می‌تواند اثر بسزایی در اشتغال و درآمد روستاییان و عشایر داشته باشد. لذا بهتر است متن ردیف (۱-۵) به‌نحوی اصلاح شود که علاوه بر پوشش موارد یادشده از تکلیف ماده (۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم مناطق محروم، روستایی و عشایری از اعتبارات این بند به حداقل ۶۰ درصد برسد.

۳-۳. تصویر اعتبارات شرکت‌های دولتی و بانک‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴

پیوست سه لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور به بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت می‌پردازد که نتایج بررسی این پیوست، حاکی از این است که از ۶ برنامه مربوط به حوزه امور روستایی و عشایری در پیوست سه قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، در لایحه بودجه سال آتی، ۴ برنامه حذف شده و فقط ۲ برنامه باقی مانده است. دو برنامه باقی‌مانده شامل ۱. «امداد فرهنگی، بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها» و ۲. «تأمین، معرفی و افزایش دسترسی به کتاب در مناطق محروم و روستایی» می‌شود که حاصل جمع اعتبارات آنها به ۱,۹۹۴/۳ میلیون ریال می‌رسد و نسبت به اعتبارات مصوب قانون بودجه سال جاری (۱۸,۰۵۰ میلیون ریال)، رشد ۱۰/۵ درصدی را نشان می‌دهد (جدول ۴).

البته در صورت احتساب اعتبارات برنامه‌های حذف‌شده شامل پرداخت «تسهیلات اشتغال‌زایی در مناطق روستایی و عشایری» به میزان ۸۶۲ میلیون ریال توسط بانک کشاورزی، «پرداخت تسهیلات اشتغال روستایی» به میزان ۷۱ میلیون ریال توسط بانک توسعه تعاون، ۱۳/۹ میلیون ریال برای تأمین آب آشامیدنی سالم به تعدادی از روستاهای بالای ۲۰ خانوار و یک میلیون ریال برای «اجرای برنامه ایمنی آب در سطح یک مجتمع روستایی»، به‌طور کلی، اعتبارات مربوط به امور روستایی و عشایری در پیوست سه لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، حدود ۸۲/۳ درصد کاهش پیدا کرده است (جدول ۴). حذف اعتبارات تسهیلات اشتغال‌زایی روستایی و عشایری، در حالی رخ داده است که یکی از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین چالش‌های مناطق روستایی و عشایری، نبود اعتبارات مکفی و در کنار آن نبود سازوکار مناسب برای هدایت اعتبارات به سمت فعالیت‌های مولد و پربازده و ایجاد کسب‌وکارهای پایدار است. مناطق روستایی و عشایری از قابلیت‌ها و مزیت‌های اقتصادی متنوع و فراوانی مانند گردشگری، معادن، صنایع دستی و تبدیلی برخوردار هستند؛ ولی به‌جهت قدرت مالی پایین، روستاییان و عشایر توانایی به شکوفا رساندن این قابلیت‌ها را ندارند. در نتیجه متمولان شهری صاحبان این کسب‌وکارها می‌شوند و جامعه روستایی و عشایری در بهترین حالت، به‌عنوان کارگر در این واحدها کار می‌کنند. حال اگر این اندک اعتبارات نیز از بودجه سال آتی حذف شود، وضعیت فقر و بیکاری در روستاها که به‌نوبه خود حاشیه‌نشینی در شهرها را به‌دنبال دارد، تشدید خواهد شد. در این راستا، ضرورت دارد اعتبارات مربوط به بانک کشاورزی و بانک توسعه تعاون در زمینه پرداخت تسهیلات اشتغال‌زایی روستایی و عشایری، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ احیا شود. البته برای جلوگیری از انحراف منابع مربوطه، باید نظارت بیشتری در هزینه‌کرد این منابع صورت پذیرد. به‌نحوی که در ابتدا با استفاده از ظرفیت دانش‌آموختگان مجرب، گروه‌های جهادی و کارآفرینان محلی مراکزی با ماهیت غیردولتی و رویکرد غیرانتفاعی در سطح دهستان یا بخش تشکیل شود و بخشی از این منابع با راهبری مراکز یادشده قرار گیرد. این مراکز باید با استفاده از روش‌های برنامه‌ریزی مشارکتی، قابلیت‌ها و مزیت‌های اقتصادی مناطق را شناسایی کرده و در چارچوب طرح‌های بالادستی و با رویکرد استقرار زنجیره ارزش پایدار، طرح‌های توجیهی مربوطه را تهیه و به بانک‌ها ارائه دهند. تسهیلات باید بر مبنای این طرح‌ها پرداخت شود.

جدول ۴. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بر حسب برنامه و فعالیت (پیوست سه) در حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳]

(یکصد ریال)

شماره طبقه‌بندی برنامه	عنوان برنامه	شماره طبقه‌بندی فعالیت	عنوان فعالیت	کد دستگاه	دستگاه متولی	سنجه عملکرد	هدف کمی		جمع هزینه ۱۴۰۴	جمع هزینه ۱۴۰۵	درصد رشد
							۱۴۰۵	۱۴۰۴			
نامشخص	حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های کشاورزی، منابع طبیعی و عشایری	۱۳۰۶۰۵۰۰۰۷	تسهیلات اشتغال‌زایی در مناطق روستایی و عشایری	۲۰۰۵۰۰	بانک کشاورزی ایران	میلیارد ریال	۱۳۶,۸۴۸	نامشخص	۸,۶۲۱,۴۲۴	۰	-۱۰۰/۰
نامشخص	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه تعاونی‌ها	۱۳۰۹۰۰۱۰۰۲	پرداخت تسهیلات اشتغال روستایی	۲۹۵۲۵۰	بانک توسعه تعاون	میلیون ریال	۳,۱۰۵,۶۰۰	نامشخص	۷۱۴,۲۸۸	۰	-۱۰۰/۰
نامشخص	توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۱۵۰۳۰۰۲۰۰۲	جمعیت روستایی بهره‌مند از آب آشامیدنی سالم (بالای ۲۰ خانوار)	۲۱۶۵۰۰	شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور، مادر تخصصی روستایی	درصد	۲	نامشخص	۱۳۹,۶۰۰	۰	-۱۰۰/۰
		۱۵۰۳۰۰۲۰۰۷	اجرای برنامه ایمنی آب در سطح یک مجتمع روستایی (بخش روستایی)			تعداد مجتمع روستایی	۱۸۰	نامشخص	۱۰,۸۰۰	۰	-۱۰۰/۰
نامشخص	رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان ایرانی ^۱	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۹	امداد فرهنگی، بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها	۲۸۴۰۰۰	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	کودک - نوجوان	۱۰۰,۰۰۰	نامشخص	۷۰۰,۰۰۰	۷۹۶,۷۵۲	۱۳/۸۲
		۱۷۰۳۰۲۹۰۲۱	تأمین، معرفی و افزایش دسترسی به کتاب در مناطق محروم و روستایی ^۲			نسخه	۸۵۰,۰۰۰	نامشخص	۱,۱۰۵,۰۰۰	۱,۱۹۷,۵۷۸	۸/۳۸
مجموع											
									۱۱,۲۹۱,۱۱۲	۱,۹۹۴,۳۳۰	-۸۲/۳۴

۱. عنوان این برنامه در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، «رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان مبتنی بر ساحت‌های ۶گانه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» بوده است.
 ۲. عنوان این فعالیت در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، «طرح تقویت فرهنگ کتابخوانی در مناطق محروم و روستایی از طریق تأمین، معرفی و افزایش دسترسی به کتاب» بوده است.

ترکیب و توزیع اعتبارات

به لحاظ ماهیت و سنخیت، اعتبارات احصا شده از مجموع ۳۲ طرح و یا برنامه مرتبط در پیوست‌های یک، سه، اطلاعات تکمیلی و ماده واحده را می‌توان به ۱۱ گروه دسته‌بندی کرد تا تصویر روشن‌تری از ترکیب اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ به دست آید. همان‌طور که در جدول ۵ و شکل ۲ قابل مشاهده است، نزدیک به ۶۸/۵ درصد اعتبارات احصا شده به ترتیب به سه گروه «سلامت و بهداشت» (۳۵/۰۸ درصد)، «توسعه کالبدی-زیربنایی» (۱۷ درصد) و «آب و فاضلاب» (۱۶/۳۸ درصد) اختصاص دارد. ۱۳/۵ درصد به گروه «اشتغال و اقتصاد» و مابقی (۱۸ درصد) به ۸ گروه دیگر اختصاص پیدا کرده که به ترتیب «محرومیت‌زدایی»، «ورزش» و «فرهنگی-هنری» سه گروهی هستند که کمترین میزان اعتبارات را دارند و مجموع اعتبارات آنها به دو درصد نمی‌رسد. در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ نیز ترکیب اعتبارات تقریباً به همین صورت است.

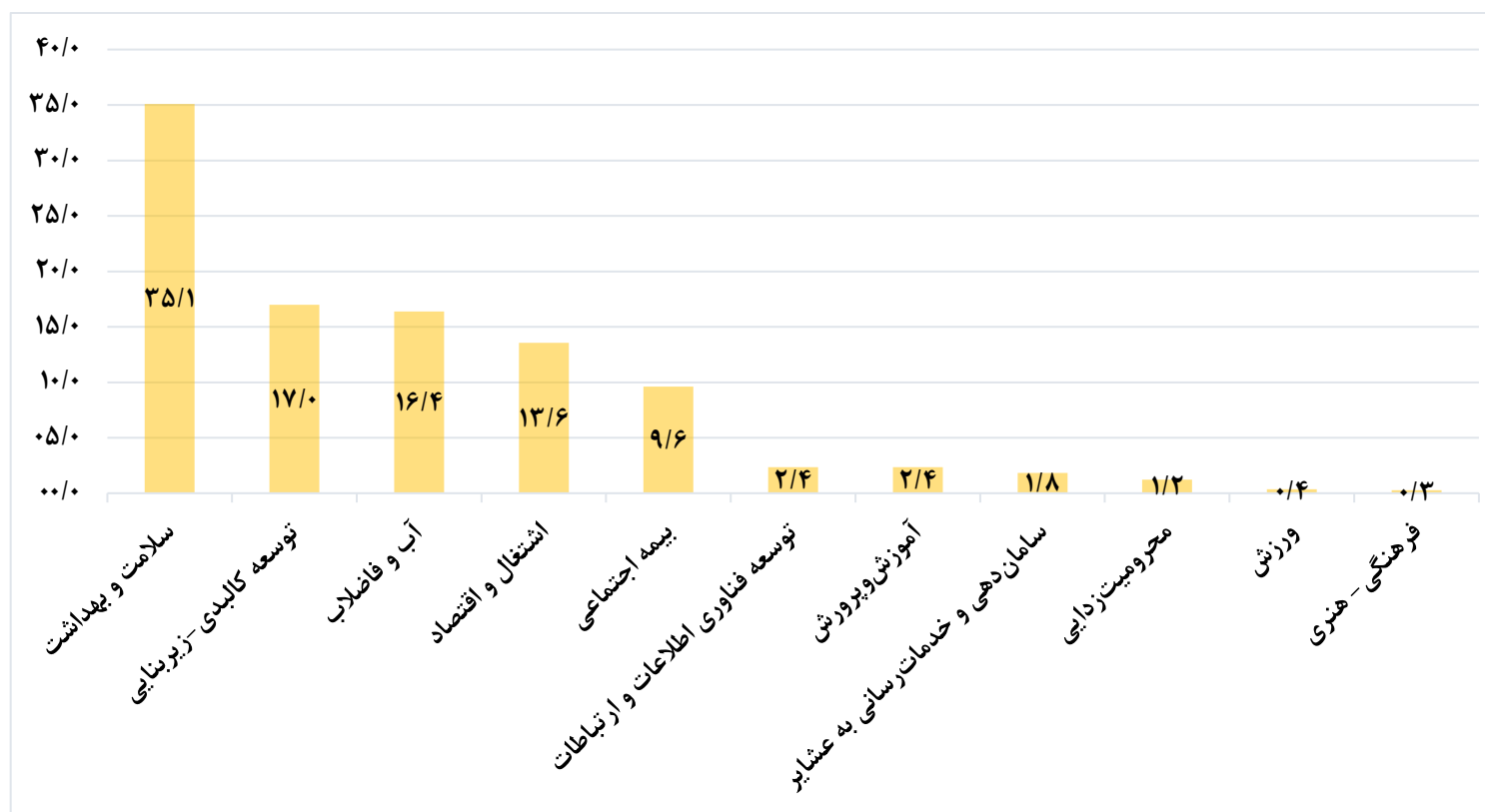
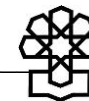
جدول ۵. ترکیب اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در گروه‌های یازده‌گانه [۲]

(واحد: یکصد ریال / درصد)

ردیف	گروه‌ها	میزان کل اعتبارات مربوطه	سهم
۱	سلامت و بهداشت ^(۱)	۲۶۲,۰۸۵,۷۶۴	۳۵/۰۸
۲	توسعه کالبدی-زیربنایی ^(۲)	۱۲۶,۹۰۰,۰۰۰	۱۶/۹۹
۳	آب و فاضلاب ^(۳)	۱۲۲,۳۵۹,۹۳۰	۱۶/۳۸
۴	اشتغال و اقتصاد ^(۴)	۱۰۱,۳۰۰,۰۰۰	۱۳/۵۶
۵	بیمه اجتماعی ^(۵)	۷۱,۸۷۷,۰۰۰	۹/۶۲
۶	توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات ^(۶)	۱۷,۶۲۰,۰۰۰	۲/۳۶
۷	آموزش و پرورش ^(۷)	۱۷,۶۰۲,۰۰۰	۲/۳۶
۸	سامان‌دهی و خدمات‌رسانی به عشایر ^(۸)	۱۳,۵۹۰,۲۴۴	۱/۸۲
۹	محرومیت‌زدایی ^(۹)	۹,۱۵۰,۰۰۰	۱/۲۲
۱۰	ورزش ^(۱۰)	۲,۶۲۵,۰۰۰	۰/۳۵
۱۱	فرهنگی-هنری ^(۱۱)	۱,۹۹۴,۳۳۰	۰/۲۷
	مجموع	۷۴۷,۱۰۴,۲۶۸ *	۱۰۰

* رقم درج شده در ردیف مجموع این جدول، حاصل جمع اعتبارات بودجه عمومی مرتبط با حوزه امور روستایی و عشایری مندرج در پیوست‌های یک، جداول کلان و جدول تکمیلی و بودجه شرکت‌های دولتی مندرج در پیوست سه است.
توضیح: توضیحات این جدول در انتهای گزارش تحت عنوان «یادداشت‌ها» آمده است.

موضوعی که حائز توجه است، سهم اعتبارات در نظر گرفته شده برای گروه «اشتغال و اقتصاد» روستایی و عشایری است که در بین گروه‌های یازده‌گانه در رتبه چهارم قرار گرفته است. البته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، برخلاف قانون بودجه سال ۱۴۰۴، هیچ ردیفی مستقیماً به موضوع اشتغال و اقتصاد روستایی و عشایری نپرداخته است و همان‌گونه که در قسمت‌های قبلی بیان شد، از چهار طرح مربوط به اشتغال و اقتصاد روستایی و عشایری در قانون بودجه سال جاری، دو ردیف حذف شده و یک ردیف تغییر عنوان داده است. بنابراین دو ردیف را می‌شد به این گروه ربط داد، یکی ردیفی با عنوان «توسعه حمایت روستایی» با اعتباری بالغ بر ۱۳۰ میلیارد تومان و دیگری ۵۰ درصد از اعتبارات توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی مندرج در جدول الزامات مصارف با مبلغ یک همت است که در جدول پیوست اطلاعات تکمیلی قرار دارند.

شکل ۲. نمودار ترکیب اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور در گروه‌های یازده گانه [۲]

۴-۳. اعتبارات متفرقه

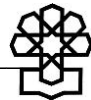
بخشی از اعتبارات مربوط به حوزه امور روستایی و عشایری ماهیت متفرقه دارد که عمدتاً در جدول شماره (۹) پیوست ماده واحده و در قالب سه قسمت «اعتبارات یارانه‌ها»، «اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه» و «اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)» جانمایی می‌شوند. بررسی جدول یادشده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، نشان داد که از مجموع ۱۵۵ ردیف موجود در سه قسمت فوق‌الشاره، تنها ۲ ردیف با عنوان ۱. «وزارت نیرو - جبران زیان عملیات آب و فاضلاب روستایی سراسر کشور» با شماره طبقه‌بندی «۲-۵۲۰۰۰۰» از قسمت اعتبارات یارانه‌ها و ۲. «معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور - کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» با شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» از قسمت اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت) مشخصاً اعتباراتی در حوزه امور روستایی و عشایری دارند. در حالی که تعداد ردیف‌های مرتبط در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، به ۹ ردیف می‌رسید. مجموع اعتبارات دو ردیف یادشده، ۲۴,۵۰۰ میلیارد ریال است که ۱۵,۰۰۰ میلیارد ریال (۶۱/۲۲ درصد) آن را اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و ۹,۵۰۰ میلیون ریال (۳۸/۷۷ درصد) آن را اعتبارات هزینه‌ای دربرمی‌گیرند (جدول ۴).

در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، کل اعتبارات متفرقه حوزه مدیریت و پیشرفت روستایی و عشایری، ۸۴/۸ درصد کاهش را نشان می‌دهد که بخش اعظم آن به دلیل حذف ۷ ردیف مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ است. عناوین طرح‌های حذف‌شده به شرح زیر است که سرجمع اعتباری بالغ بر ۱۴۰,۹۰۰ میلیارد ریال را شامل می‌شوند:

۱. اعتبارات بند «ت» تبصره «۷» سهم ۳۰ درصد آبرسانی روستایی، عشایری و اصلاح شبکه آبرسانی سیار با شماره طبقه‌بندی «۵۳-۵۳۰۰۰۰».
۲. نهاد کتابخانه جمهوری اسلامی ایران - طرح ایجاد کتابخانه‌های سیار روستایی و محلات با شماره طبقه‌بندی «۱۴۳-۵۵۰۰۰۰».
۳. طرح‌های مربوط به راه‌های روستایی - تخصیص یافته با شماره طبقه‌بندی «۱۶۰-۵۵۰۰۰۰».
۴. طرح‌های مربوط به آب روستایی و تنش آبی - تخصیص یافته با شماره طبقه‌بندی «۱۶۱-۵۵۰۰۰۰».
۵. طرح‌های هادی روستایی و منظومه‌های روستایی و محلات با شماره طبقه‌بندی «۱۶۲-۵۵۰۰۰۰».
۶. اجرای طرح‌های هادی روستایی بابلسر و فریدون‌کنار با شماره طبقه‌بندی «۱۷۶-۵۵۰۰۰۰».
۷. تکمیل پروژه پمپاژ آب روستای خامسان کردستان با شماره طبقه‌بندی «۱۷۹-۵۵۰۰۰۰».

در این بین، اعتباری معادل ۱۵,۰۰۰ میلیارد ریال به‌عنوان «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» برای معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری در نظر گرفته شده است که ماهیت تملک دارایی سرمایه‌ای دارد. از یک سو، عنوان طرح خیلی کلی و مبهم است و مشخص نیست اعتبار مورد نظر دقیقاً در چه اموری و با چه اهداف کمی هزینه خواهد شد. از سوی دیگر، مشخص نیست چه میزان از اعتبار ۱۵,۰۰۰ میلیارد تومانی، به توسعه زیربنای روستایی اختصاص دارد و چه میزان در مسیر محرومیت‌زدایی مورد مصرف قرار خواهد گرفت.

علاوه بر نکات یادشده، با توجه به واگذاری وظیفه «رفع فقر و محرومیت از روستاها و جامعه عشایری» به سازمانی تحت

عنوان «سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» که طبق جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، باید تا پایان سال دوم برنامه ذیل وزارت جهاد کشاورزی تشکیل شود، اختصاص اعتبار محرومیت‌زدایی به معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، جای تأمل دارد. به عبارتی، به نظر می‌رسد ردیف مورد بحث در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با حکم قانون برنامه هفتم پیشرفت تعارض داشته باشد که این امر به دلیل مغایرت با قانون برنامه، براساس بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، ممنوع است و نقض صدر اصل (۵۲) قانون اساسی به نظر می‌رسد و در عمل به تشدید موازی‌کاری‌ها می‌انجامد. شایان ذکر است که یکی از اصلی‌ترین دلایل تصویب حکم فوق‌الاشاره در قانون برنامه هفتم، رفع موازی‌کاری و ایجاد تمرکز در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی امور روستاها و عشایر است.

علاوه بر این، در جدول شماره (۹) اعتباراتی برای «توسعه فرش دست‌باف» به چشم می‌خورد. در یک ردیف، پیش‌بینی شده است که برای «ارتقا، بهبود، بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی فرش دست‌باف» مبلغی بالغ بر ۲۵۵ میلیارد ریال به مرکز ملی فرش پرداخت شود. همچنین در ردیف دیگری، مبلغی معادل ۴/۷۰ میلیارد ریال برای پرداخت به «صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دست‌باف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی» وابسته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی پیش‌بینی شده است. ولی در هیچ کدام، مشخص نیست که چه مقدار از این اعتبارات برای تقویت فرش دست‌باف روستایی هزینه خواهد شد.

این درحالی است که یکی از اصلی‌ترین کسب‌وکارهای مناطق روستایی، عشایری و شهرهای کوچک صنعت فرش دست‌باف بوده است. اگرچه چند سالی است که به جهت وضع سیاست‌های ناصحیح داخلی و البته اعمال تحریم‌های ظالمانه، رونق خود را از دست داده است. ولی اگر سرمایه‌گذاری مناسبی در این هنر صنعت انجام شود، قطعاً بخشی از بیکاری کشور به‌ویژه زنان خانه‌دار را پاسخ خواهد داد و می‌تواند به یکی از اصلی‌ترین منابع تأمین نیازهای ارزی کشور تبدیل شود.

ضمن اینکه در اغلب قوانین بودجه سنواتی، همواره ردیفی با عنوان «کمک به اتحادیه مرکزی فرش دست‌باف روستایی ایران» پیش‌بینی می‌شد که این ردیف در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ و به تبع آن از لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ حذف شده است. فارغ از اینکه این طرح چقدر اثربخشی داشته است، حذف این اعتبارات درحالی‌که هیچ طرح مشخص دیگری در زمینه فرش دست‌باف روستایی تعریف نشده است، به رونق فرش دست‌باف روستایی آسیب وارد خواهد ساخت. در همین راستا، پیشنهاد می‌شود یا ردیف مربوط به «کمک به اتحادیه مرکزی فرش دست‌باف روستایی ایران» احیا شود و یا اینکه حداقل ۵۰ درصد اعتبارات مربوط به ردیف «ارتقا، بهبود، بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی فرش دست‌باف» در زمینه فرش دست‌باف روستایی هزینه شود. به همین منظور ضروری است در انتهای عنوان این ردیف عبارت «(شهری و روستایی هر کدام ۵۰ درصد)» اضافه شود.

در جدول متفرقه‌ها، ردیف دیگری با عنوان «اجرای ماده (۷) قانون درآمد پایدار و هزینه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع سهم یک درصد درآمدهای مالیاتی مستقیم - صندوق توسعه شهری و روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۶۳-۵۳۰۰۰۰» وجود دارد که برای آن اعتباری بالغ بر ۷۰۰۰۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. به عبارتی مقرر شده است یک درصد از کل درآمدهای قانون مالیات‌های مستقیم معادل ۷ همت، به صندوق تازه تأسیس توسعه شهری و

روستایی اختصاص پیدا کند؛ ولی محل مصرف آن در بودجه ۱۴۰۵ تعیین نشده است. البته طبق ماده (۷) مقرر شده است وجوه مذکور برای کمک به اجرای طرح‌های شهری و روستایی با اولویت حمل‌ونقل عمومی و پرداخت تسهیلات به شهرداری‌های شهرهای زیر ۲۵۰ هزار نفر و دهیاری‌های روستاهای این شهرستان، اختصاص پیدا کند. نحوه هزینه‌کرد این منابع نیز به دستورالعملی موکول شده است که باید تا پایان سال ۱۴۰۱ توسط وزارت کشور با همکاری شورای عالی استان‌ها تدوین و ابلاغ می‌شد. ولی با وجود گذشت مهلت شش‌ماهه تعیین‌شده در قانون، هنوز چنین دستورالعملی ابلاغ نشده است. در هر حال، با توجه به اینکه سهم مناطق روستایی از ۷ همت مشخص نشده است، از محاسبات خارج شد. بنابراین باید سهم مناطق روستایی شفاف و حداقل ۵۰ درصد منابع برای برنامه‌های روستایی اختصاص یابد.

جدول ۶. اعتبارات متفرقه (پیوست ماده واحد - جدول شماره ۹) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (میلیون ریال)

جمع کل		تملك دارایی سرمایه‌ای			هزینه‌ای			دستگاه متولی	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی در بودجه سال ۱۴۰۵	شماره طبقه‌بندی در بودجه سال ۱۴۰۴
برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴				
اعتبارات یارانه‌ها											
۵۸/۳۳	۹,۵۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۵۸/۳۳	۹,۵۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	وزارت نیرو	۵۲۰۰۰۰-۲	۵۲۰۰۰۰-۲
اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه											
-۱۰۰/۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	وزارت نیرو	<u>حذف شده</u>	۵۳۰۰۰۰-۵۳
اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)											
۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور	۵۵۰۰۰۰-۷	۵۵۰۰۰۰-۷
-۱۰۰/۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	نهاد کتابخانه جمهوری اسلامی ایران	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۴۳
-۱۰۰/۰	۰	۵۸,۰۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۵۸,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	طرح‌های مربوط به راه‌های روستایی - تخصیص یافته	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۶۰
-۱۰۰/۰	۰	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	طرح‌های مربوط به آب روستایی و تنش آبی - تخصیص یافته	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۶۱
-۱۰۰/۰	۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۶۲
-۱۰۰/۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	بنیاد مسکن	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۷۶

۱. عنوان این طرح در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور «کمک به اقتصاد و توسعه زیربنای روستایی» است.

جمع کل			تملك دارایی سرمایه‌ای			هزینه‌ای			دستگاه متولی	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی در بودجه سال ۱۴۰۵	شماره طبقه‌بندی در بودجه سال ۱۴۰۴
درصد رشد	برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴	درصد رشد	برآورد سال ۱۴۰۵	مصوب سال ۱۴۰۴				
									انقلاب اسلامی	فریدون کنار		
-۱۰۰/۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	-۱۰۰/۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰		تکمیل پروژه پمپاژ آب روستای خامسان کردستان	<u>حذف شده</u>	۵۵۰۰۰۰-۱۷۹
-۸۴/۸۷	۲۴,۵۰۰,۰۰۰	۱۶۱,۹۰۰,۰۰۰	-۹۰/۳۸	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۵,۹۰۰,۰۰۰	۵۸/۳۳	۹,۵۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	مجموع			

۵-۳. اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، نهاد انقلابی است که براساس فرمان ۲۱ فروردین ۱۳۵۸ رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره)، جهت «تأمین مسکن محرومان به ویژه روستاییان در چارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دولت» تشکیل شد و این موضوع صراحتاً در ماده (۱) قانون اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۶۶/۰۹/۱۷ آمده است. اگرچه براساس قوانین مصوب بعدی، تکالیف دیگری نظیر صدور سند مالکیت برای اراضی و املاک روستایی به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی واگذار شد، ولی مأموریت و رسالت اصلی بنیاد یادشده، تأمین نیاز مسکونی محرومان شهری و روستایی است. در همین راستا، در قوانین بودجه سنواتی، اعتباراتی برای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی پیش‌بینی می‌شود.

بررسی پیوست‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که در مجموع ۲۸,۸۵۶ میلیارد ریال اعتبار برای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی پیش‌بینی شده که ۲۸,۲۰۰ میلیارد ریال (۹۷/۸ درصد) آن در قالب تملک دارایی سرمایه‌ای و ۶۵۶ میلیارد ریال (۲/۲ درصد) آن به‌عنوان اعتبارات هزینه‌ای است. در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، اعتبارات بنیاد مزبور، ۱۹/۳ درصد کاهش داشته است.

براساس لایحه بودجه سال آتی، از مجموع ۶ طرح مربوط به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در پیوست یک، ۴ طرح اختصاصاً به مناطق روستایی تعلق دارد و دو طرح آن با مناطق شهری مشترک است به‌همین جهت از محاسبات خارج شدند. مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای این ۴ طرح، به ۱۹,۱۰۰ میلیارد ریال می‌رسد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ (۱۹,۹۴۰ میلیارد ریال)، به میزان ۴/۲۱ درصد دچار کاهش شده است (جدول ۷). از بین ۴ طرح، طرح «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» با اعتباری بالغ بر ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴، حدود ۲۳/۵ درصد کاهش داشته، طبق روال همیشگی بیشترین (۵۲/۳ درصد) اعتبارات بنیاد مسکن را به خود اختصاص داده است. طرح «بهبودی بافت با ارزش روستایی» نیز به میزان ۲۱/۵ درصد با کاهش مواجه شده است. درحالی‌که «طرح جامع بهسازی مسکن روستایی» به میزان ۱۰۰ درصد و طرح «ایمن‌سازی ۳۰ درصد روستاهای در معرض خطر حوادث» به میزان ۶۷/۸ درصد رشد داشته‌اند (جدول ۷).

تفاوت دیگر طرح‌های ذیل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی این است که از سال ۱۴۰۵، طرح ملی «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» جزو طرح‌های استانی قرار گرفته و مقرر شده است ۵,۰۰۰ میلیارد ریال از منابع ملی و ۵,۰۰۰ میلیارد ریال دیگر از منابع استانی برای اجرای طرح یادشده هزینه شود. البته عنوان این طرح، تا قبل از سال ۱۳۹۸، «اجرای طرح‌های هادی و مطالعه سطح‌بندی روستایی» بود تا اینکه در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور برای اولین بار عبارت «منظومه‌های روستایی» جایگزین عبارت «سطح‌بندی روستایی» شد.

ریشه عبارت «منظومه‌های روستایی» به مصوبات ۱۳۷۸/۱۰/۶ و ۱۳۷۹/۱۱/۱۷ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران برمی‌گردد که در آنها برای اولین بار برای محیط‌های روستایی، براساس پوشش جمعیتی به ترتیب به سه سطح ۱. حوزه، ۲. مجموعه و ۳. منظومه تعریف شد. هر منظومه روستایی، از تجمع چند مجموعه روستایی شکل می‌گیرد و وسیع‌ترین قلمرو جغرافیایی برای عملکرد یکپارچه و پوشش خدماتی در محیط روستایی است که با مرکزیت حداقل یک کانون شهری و یا روستای بزرگ شکل گرفته است. جمعیت منظومه روستایی با توجه به شرایط مختلف بدون احتساب

جمعیت شهری و مرکز منظومه بین ۲۰ تا ۴۰ هزار نفر است. عرصه‌های روستایی کشور در قالب نواحی طرح کالبدی ملی (۸۵ ناحیه) حدوداً شامل ۸۰۰ منظومه روستایی خواهد بود [۵]. به عبارتی باید ۸۰۰ طرح منظومه روستایی در کشور تهیه و اجرا شود.

بر اساس مصوبات یادشده، تهیه و اجرای طرح‌های منظومه‌های روستایی باید مشترکاً توسط وزارت جهاد کشاورزی (ابعاد اقتصادی-اجتماعی) و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی (ابعاد کالبدی-فضایی) انجام می‌شد؛ ولی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ دستگاه مجری طرح مورد بحث، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تعیین شد. هرچند بنیاد مسکن انقلاب اسلامی از سال ۱۳۹۴ شروع به تهیه طرح‌های منظومه روستایی کرده است، ولی اساساً تعیین بنیاد مزبور به عنوان تنها مرجع تهیه این طرح‌ها با مصوبات فوق‌الاشاره شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تعارض دارد. علاوه بر این، ۱۲ طرحی که طی ۱۰ سال گذشته به صورت پایلوت توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تهیه شده، دارای نواقص جدی است و بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «تحلیل و ارزیابی طرح‌های توسعه پایدار منظومه‌های روستایی» به شماره مسلسل ۱۸۹۴۸، ۱. فاصله گرفتن از اصول تخصص‌گرایی، یکپارچگی و دید همه‌جانبه؛ ۲. واگذاری تهیه اغلب طرح‌ها به مهندسی مشاور با رسته‌های شهرسازی و برنامه‌ریزی فضایی؛ ۳. شرح خدمات گسترده و طولانی شدن فرایند تدوین این طرح‌ها و ۴. انعطاف‌پذیری پایین برخی طرح‌ها با تغییر و تحولات محیطی در طول زمان، از جمله ایرادهای مترتب بر این طرح‌هاست.

ضمن اینکه بخش اساسی منظومه‌ها باید ریل‌گذاری پیشرفت اقتصادی-اجتماعی روستاها باشد و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی قابلیت و مأموریت قانونی مستقیم در زمینه اقتصاد روستا ندارد.

از طرفی نظر به اینکه در قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت [جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱)] متولی تخصصی واحدی با عنوان «سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» برای تدبیر امور توسعه روستایی و عشایری پیش‌بینی شده است، قاعدتاً هرگونه برنامه‌ریزی برای امور روستایی و عشایری از جمله تهیه و اجرای طرح‌های منظومه‌های روستایی باید توسط این سازمان انجام شود. لذا شایسته است تا زمان تشکیل این سازمان (حداکثر تا پایان سال دوم برنامه ذیل وزارت جهاد کشاورزی) اعتباری برای منظومه‌های روستایی در نظر گرفته نشود و یا اینکه حداقل تهیه و اجرای طرح‌های منظومه‌های روستایی با همکاری مشترک بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و وزارت جهاد کشاورزی صورت پذیرد تا کار، از جامعیت بیشتری برخوردار شود.

همچنین با توجه به اینکه در حال حاضر تقریباً برای همه روستاهای بالای بیست خانوار، طرح هادی تهیه شده است، از این بابت کمبودی احساس نمی‌شود. ولی خیلی از روستاهای کشور هستند که با وجود گذشت دوره ۱۰ ساله از زمان تهیه طرح هادی آنها، هنوز مورد بازنگری قرار نگرفته است. از این رو، بهتر است در عنوان طرح مورد نظر واژه «بازنگری» نیز اضافه شود. با این تفاسیر پیشنهاد می‌شود عنوان ردیف «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» به «اجرا و بازنگری طرح‌های هادی روستایی» اصلاح شود.

به‌طور کلی، وضعیت اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در حوزه عمران روستایی به شرح جدول زیر است.

جدول ۷. اعتبارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (یکصد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	هدف کمی	مصوب ۱۴۰۴	برآورد ۱۴۰۵			درصد تغییر
				هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	مجموع	
انتقالی به استان	تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی	بهبودی محیط روستا و مطالعه سطح‌بندی (۱۰۰۰۰۰ روستا)	۱۳,۰۸۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	-۲۳/۵۵
۱۵۰۲۰۱۷۰۰۲	بهبودی بافت با ارزش روستایی	۱. بهسازی روستاهای هدف گردشگری (۱۸۰ روستا) ۲. بهسازی محیط روستایی (۱۲۰ روستا)	۳,۰۶۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۰	-۲۱/۵۷
۱۵۰۲۰۱۷۰۰۳	طرح جامع بهسازی مسکن روستایی	ارائه خدمات مدیریت فنی و نظارتی (۳۰۰۰۰ واحد مسکونی)	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰/۰۰
۱۵۰۲۰۱۷۰۰۶	ایمن‌سازی ۳۰ درصد روستاهای در معرض خطر حوادث	۱. سازه پیش‌ساخته (۵۰۰۰۰ واحد مسکونی) ۲. مطالعه و عملیات ایمن‌سازی روستاهای در معرض خطر (۳۹۲۱ روستا)	۲,۸۰۰,۰۰۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۰	۶۷/۸۶
مجموع			۱۹,۹۴۰,۰۰۰	۱۹,۱۰۰,۰۰۰	۱۹,۱۰۰,۰۰۰	۰	-۴/۲۱

۳-۶. تطابق لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ با تکالیف برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت

قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران که در مورخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، هدف‌گذاری‌ها و احکام تقریباً مناسبی در حوزه امور روستایی و عشایری دارد. از جمله تکالیفی که اجرای آنها نیازمند پیش‌بینی ردیف بودجه‌ای است می‌توان به ۱. توسعه کسب‌وکارهای خرد خانگی (تا دو نفر شاغل)، کارگاه‌های خرد (تا هفت نفر شاغل) و کارگاه‌های کوچک (تا بیست نفر شاغل) با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی از سال اول برنامه (ماده ۶)؛ ۲. استفاده از ظرفیت مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلابی مانند سازمان بسیج سازندگی و گروه‌های جهادی، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی به‌عنوان نهادهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار با هدف شناسایی ظرفیت‌های محیط کسب‌وکار، شناسایی و اهلیت سنجی متقاضیان، تسهیل‌گری و ارتقای کسب و کارها؛ ۳. تدوین برنامه توسعه کسب‌وکارهای خرد روستایی با هدف کارآمدسازی ظرفیت‌ها و توانمندسازی زنان روستایی و عشایر (بند «ت» ماده (۶))؛ ۴. متناسب‌سازی پرداختی مستمری بازنشستگی صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر براساس محاسبات بیمه‌ای (جزء «۳» بند «ر» ماده (۲۸))؛ ۵. تبدیل سازمان امور عشایر ایران به سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری؛ ۶. بازنگری در طرح‌های هادی و بهسازی روستاها؛ ۷. بهسازی و نوسازی سالیانه حداقل دو بیست هزار واحد مسکونی روستایی؛ ۸. فراهم‌سازی دسترسی پرسرعت ۱۰۰ درصد روستاهای بالای بیست خانوار و ۹. توسعه مدارس روستا مرکزی و عشایری (بند «پ» ماده (۹۰)) اشاره داشت. همچنین در جداول ذیل برخی از مواد برنامه هفتم، هدف‌گذاری‌های کمی انجام شده است که برخی از آنها

مستقیماً به حوزه پیشرفت روستایی و عشایری برمی‌گردد. از جمله اهداف کمی که می‌تواند به حوزه پیشرفت روستایی و عشایری مرتبط باشد، موارد زیر حائز اهمیت است:

- براساس جدول ذیل ماده (۳۰) مقرر شده است تا پایان برنامه هفتم، شاخص ضریب جینی در کل کشور به ۰/۳۵ و شاخص فقر مطلق - که از آن به‌عنوان فقر درآمدی یاد می‌شود - به صفر و شاخص ضریب پوشش بیمه‌های اجتماعی به ۷۶ درصد برسد. همچنین نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در مناطق روستایی به ۹/۳ برسد. براساس داده‌های مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۳، این نسبت حدود ۱۰/۱۸ بوده است؛
- در جدول ذیل ماده (۴۹)، احداث یک میلیون واحد مسکونی روستایی تا پایان برنامه (سالانه ۲۵۰ هزار) توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، هدف‌گذاری شده است؛
- براساس جدول ذیل ماده (۶۴)، مقرر شده است تا پایان برنامه هفتم، ۱۰۰ درصد روستاهای بالای بیست خانوار به شبکه ملی اطلاعات متصل شوند؛

- در جدول ذیل ماده (۷۴)، در اجرای بند «۱۳» [سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت \(ابلاغی ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ مقام معظم رهبری\)](#) پیش‌بینی شده است تا پایان برنامه هر روستا و محله، یک امام جماعت داشته باشد؛ به‌طور کلی بررسی پیوست‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نشان می‌دهد برای بیشتر تکالیف یادشده یا اساساً اعتباری در نظر گرفته نشده است و یا اعتبار شفافی ندارند (جدول ۸). لازم است در اجرای ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس و نیز ایجاد بستر لازم جهت نظارت بر اجرای قانون برنامه، احکام جزئی مرتبط از قانون برنامه هفتم در حوزه توسعه روستایی و عشایری، از حیث اجرا یا عدم اجرا به جهت تأمین مالی در لایحه بودجه، تعیین تکلیف شوند. به تصریح ماده (۱۸۲)، «دولت مکلف است احکام قوانینی که طی پنج سال منتهی به ارائه لایحه بودجه، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و برای آن اعتباری پیش‌بینی نکرده است را به همراه لایحه به مجلس منعکس نماید.» یکی از تکالیفی که در صورت اجرا شدن، می‌تواند اهمیت بسزایی در امر پیشرفت روستایی و عشایری داشته باشد، جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت است که به تعیین تکلیف متولی پیشرفت روستایی اشاره دارد. براساس این تکلیف، وزارت جهاد کشاورزی مکلف شده است «سازمان امور عشایر ایران» را با ادغام سایر واحدهای اداری مرتبط به «سازمان پیشرفت و آبادانی روستایی و امور عشایری» تبدیل کند. همچنین مطابق با جزء «۲» از همین بند، مقرر شده است که کلیه وظایف مربوط به امور پیشرفت روستایی از دیگر واحدهای تابعه وزارت جهاد کشاورزی به سازمان جدید انتقال پیدا کند. اهمیت اجرای تکلیف یاد شده از آنجایی مضاعف می‌شود که بیش از دو دهه است که پس از ادغام وزارت جهاد سازندگی سابق در وزارت کشاورزی و تشکیل وزارت جهاد کشاورزی، برخلاف قانون، از طریق صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های موازی، ناهماهنگی در تدبیر امور پیشرفت روستایی به‌شدت افزایش پیدا کرده است؛ به‌نحوی که در حال حاضر حداقل ۱۶ وزارتخانه و معاونت ریاست جمهوری در تصمیم‌گیری در امر پیشرفت روستایی نقش‌آفرینی دارند؛ بدون اینکه بین آنها تعامل و هماهنگی مناسبی وجود داشته باشد و براساس چشم‌انداز مشخص تصمیم‌ها اخذ شوند.

مدیریت جزیره‌ای و پراکندگی تدبیر امور پیشرفت روستایی بین دستگاه‌های مختلف با کمترین هماهنگی لازم‌الاجرا و به‌طور کلی فقدان متولی واحد تخصصی برای برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، راهبری و پیگیری امور مناطق روستایی، نشان

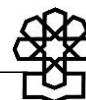

از آشفته‌گی و نابه‌سامانی نظام سیاستگذاری پیشرفت روستایی دارد. این موضوع، نقش قابل توجهی در نبود انضباط مالی مناسب اعتبارات مربوطه و کاهش کارایی و اثربخشی برنامه‌ها و اقدام‌های انجام شده به‌ویژه در زمینه اشتغال روستایی و در نتیجه فقدان پیشرفت و آبادانی متوازن، یکپارچه و موردانتظار مناطق روستایی داشته است. نمونه این موضوع نبود موفقیت مناسب اجرای قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی مصوب سال ۱۳۹۶ است که با وجود صرف معادل ریالی حدود ۱/۵ میلیارد دلار از صندوق توسعه ملی به‌اضافه آورده بانک‌ها و مؤسسات عامل به همین میزان، کماکان نرخ فقر و بیکاری و محرومیت در نواحی روستایی و عشایری بالا و فرصت‌های شغلی پایدار به شکل فراگیر در کشور توسعه نیافته است و بسیاری از قابلیت‌ها و مزیت‌های اقتصادی متنوع روستاها و عشایر به شکوفایی نرسیده‌اند. در راستای رفع معضل نابه‌سامانی و ایجاد تمرکز و یکپارچگی در نظام سیاستگذاری و مدیریت پیشرفت روستایی و همچنین ایجاد تحول در پیشرفت روستاها و تشویق مهاجرت معکوس (از شهر به روستا)، بند مورد بحث در برنامه هفتم پیشرفت به تصویب رسید؛ هرچند نقدهایی به نحوه نگارش و سازمان محوری مربوطه وارد است.

با وجود چنین اهمیتی، بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که همانند قانون بودجه سال ۱۴۰۴، ردیفی در این زمینه پیش‌بینی نشده است و این موضوع به‌تبع ممکن است اجرای تکلیف مذکور را با مشکل و تأخیر مواجه کند. از طرفی، درست است که سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایر، از ادغام واحدهای تابعه مرتبط وزارت جهاد کشاورزی با محوریت سازمان امور عشایری تشکیل خواهد شد، ولی منطقی نیست صرفاً از بودجه‌های جاری این دستگاه‌ها برای تشکیل سازمان مذکور استفاده شود. چراکه هر کدام از این دستگاه‌ها در حال حاضر وظایف و مأموریت‌هایی بر عهده دارند و انتقال اعتبارات مربوطه به امر تشکیل سازمان یادشده قطعاً منجر به اختلال در اجرای تعهدات دستگاه‌های مربوطه در قبال ذی‌نفعان می‌شود و نارضایتی مردم را به‌دنبال خواهد داشت. همچنین برای تحقق اهدافی که قانونگذار برای تشکیل این سازمان متصور شده است به‌ویژه بسترسازی جهت شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور و متوازن روستاها، جهت‌گیری جدید و پوست‌اندازی در ساختار، اهداف، وظایف و توانمندسازی نیروی انسانی مربوطه ضرورت دارد. به‌طور نمونه یکی از ضعف‌های جدی اغلب ساختارهای موجود در برنامه‌ریزی و سیاستگذاری، نبود نظام پایش و ارزشیابی مناسب است. نظامی که به‌طور واقعی زمینه‌ساز برنامه‌ریزی غیرمتمرکز و مشارکتی باشد. در برخی از کشورها، از جمله کانادا، برای این موضوع مقوله «لنز روستایی» را پیش‌بینی کرده‌اند که اقدام‌ها و برنامه‌های دستگاه‌ها برای روستاها را قبل و بعد از اجرا از دید جامعه روستایی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. به‌عبارتی نیاز است یک دیده‌بان ملی روستایی در بدنه سازمانی که می‌خواهد تأسیس شود، شکل گیرد تا کارایی و اثربخشی برنامه‌ها و اعتبارات بهبود پیدا کند. برای این موضوع قطعاً اعتباراتی لازم است که باید در بودجه سال ۱۴۰۵ پیش‌بینی شود.

جدول ۸. میزان عملیاتی شدن تکالیف برنامه هفتم پیشرفت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور [۲] و [۷]

ردیف	جزء	بند	ماده	موضوع تکلیف	دستگاه متولی	وضعیت اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور	وضعیت کلی
۱	-	-	۶	توسعه کسب و کارهای خرد خانگی (تا دو نفر شاغل)، کارگاه‌های خرد (تا هفت نفر شاغل) و کارگاه‌های کوچک (تا بیست نفر شاغل) با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی از سال اول برنامه	سازمان برنامه و بودجه و وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی	به‌طور مشخص طرحی با این عنوان برای مناطق روستایی و عشایری یافت نشد. ولی در جدول الزامات مصارف پیوست ماده‌واحد، در ردیف (۱-۵)، «سقف تسهیلات ارزان قیمت اشتغال خرد و خانگی»، ۱۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.	فاقد اعتبار شفاف
۲	-	ت	۶	تدوین برنامه توسعه کسب و کارهای خرد روستایی با هدف کارآمدسازی ظرفیت‌ها و توانمندسازی زنان روستایی و عشایر	وزارت جهاد کشاورزی	به‌طور مشخص طرحی با این عنوان یافت نشد. البته در سال ۱۴۰۴، مؤسسه ترویج و آموزش کشاورزی، طرحی در این راستا تدوین کرده است. لذا در بودجه سال ۱۴۰۵ باید اعتباری برای اجرایی شدن آن پیش‌بینی می‌شد که نشده است.	نیازی به درج اعتبار ندارد.
۳	۲	ب	۱۴	گازرسانی به شهرها و روستاهای باقی‌مانده کشور	شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت	به‌طور مشخص طرحی با این عنوان یافت نشد.	فاقد اعتبار مشخص
۴	-	الف	۲۸	تأدیه بدهی حسابرسی شده دولت به صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور ذیل جدول شماره (۸) با عنوان «برآورد اعتبارات تملک دارایی‌های مالی» از پیوست ماده‌واحد، در قالب ردیفی تحت عنوان «تأدیه بدهی حسابرسی شده دولت به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر» با شماره طبقه‌بندی «۳-۱۰۴۰۰»، اعتباری بالغ بر ۱۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال برای صندوق یادشده پیش‌بینی و اختصاص پیدا کرده است. به همین منظور و با توجه به تسویه بدهی دولت، نیازی به تکرار دوباره این ردیف در بودجه سال ۱۴۰۵ وجود ندارد.	نیازی به درج اعتبار ندارد.
۵	۳	ر	۲۸	متناسب‌سازی پرداختی مستمری بازنشستگی صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر براساس محاسبات بیمه‌ای	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	در جدول شماره (۹) با عنوان «برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه» از پیوست ماده‌واحد و جداول کلان، در قالب ردیفی تحت عنوان «متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان با شماره طبقه‌بندی «۵۱-۵۵۰۰۰»، اعتباری بالغ بر ۲,۵۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است؛ ولی سهم صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مشخص نیست.	فاقد اعتبار شفاف

ردیف	جزء	بند	ماده	موضوع تکلیف	دستگاه متولی	وضعیت اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور	وضعیت کلی
۶	۳	الف	۳۹	تأمین و نصب ابزار اندازه‌گیری دارای استاندارد معتبر برای مشترکان جدید شهری و روستایی	وزارت نیرو	به‌طور مشخص طرحی با این عنوان یافت نشد. این در حالی است که در بند «الف» ماده (۳۹) تصریح شده است که «منابع مالی هزینه‌های نصب و تأمین ابزارهای اندازه‌گیری هوشمند برای مشترکان شهری و روستایی در حد الگوی مصرف و پایین‌تر در بودجه سنواتی لحاظ می‌گردد».	فاقد اعتبار
۷	-	ب	۴۱	مدیریت صحیح پسماندهای شهری و روستایی برای جلوگیری از نشت و نفوذ پسماند و شیرابه پسماندها به منابع آب و خاک در شهرها و روستاها	وزارت کشور با هماهنگی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها	در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، اعتباراتی برای مدیریت پسماندها پیش‌بینی شده است؛ ولی مشخصاً ردیف و یا طرحی برای مدیریت پسماندهای روستایی پیش‌بینی نشده است.	فاقد اعتبار مشخص
۸	۵	الف	۴۸	توسعه روستاهای ساحلی با رعایت اصول آمایش و توسعه پس‌کرانه	سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط	ردیف یا طرحی با عنوان توسعه روستاهای ساحلی مشاهده نشد.	فاقد اعتبار
۹	۱			تبدیل سازمان امور عشایر ایران به سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری	وزارت جهاد کشاورزی	با وجود اینکه اجرای این تکلیف در سرنوشت روستاها و مناطق عشایری تأثیر قابل توجهی می‌تواند داشته باشد، ولی اعتباری برای آن پیش‌بینی نشده است.	فاقد اعتبار
۱۰	تبصره	الف	۵۱	بازنگری در طرح‌های هادی و بهسازی روستاها	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	در پیوست یک طرحی تحت عنوان «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» آورده شده است. ولی اولاً در طرح موصوف، از بازنگری طرح‌های هادی روستایی اسمی به میان نیامده است. ثانیاً اگر قرار باشد در قالب تهیه طرح‌های هادی، بازنگری‌ها نیز انجام شود، باید گفت میزان اعتبار اختصاص‌یافته برای تهیه طرح‌های هادی شفاف نشده است. ضمناً اعتباراتی برای بهسازی مسکن روستایی و ایمن‌سازی روستاهای در معرض خطر پیش‌بینی شده است.	فاقد اعتبار مشخص
۱۱	ت			بارگزاری تمامی اطلاعات مکانی محدوده روستاها تا پایان سال سوم برنامه		با توجه به اینکه بیش از ۵۰ درصد نقشه‌های محدوده روستاهای بالای بیست خانوار رقومی هستند و فقط باید در سامانه پنجره واحد مدیریت زمین بارگزاری شوند که این امر هزینه‌ای ندارد. ولی محدوده حدود ۵۰ درصد روستاها، فاقد نقشه رقومی است و حالتی تصویرمانند دارد و بیشتر با نرم‌افزارهای مانند	فاقد اعتبار

ردیف	جزء	بند	ماده	موضوع تکلیف	دستگاه متولی	وضعیت اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور	وضعیت کلی
						اتوکید تهیه شده است. از این رو برای تبدیل تصاویر به نقشه‌های رقومی به اعتباراتی نیاز است که در لایحه مشخصاً برای این امر طرحی مشاهده نشد.	
۱۲	--	ث		بهسازی و نوسازی سالیانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی با پرداخت تسهیلات ارزان قیمت و با کارمزد پنج درصد (۵٪) و تأمین مابه‌التفاوت سود تسهیلات برای دوران مشارکت مدنی و فروش اقساطی از محل صندوق ملی مسکن	وزارت راه و شهرسازی با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	در قالب طرح «جامع بهسازی مسکن روستایی» در پیوست یک، اعتباراتی برای این منظور لحاظ شده است.	دارای اعتبار
۱۳	--	الف	۶۵	فراهم‌سازی دسترسی پرسرعت ۱۰۰ درصد روستاهای بالای بیست خانوار	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	در این خصوص در قالب «طرح ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات» اعتباراتی برای امکان دسترسی پرسرعت به روستاها (۹۰ درصد) در نظر گرفته شده است.	دارای اعتبار
۱۴	جدول شماره (۱۶)		۷۴	تا پایان برنامه هر روستا و محله یک امام جماعت	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	مشخصاً ردیف و یا طرحی برای این تکلیف پیش‌بینی نشده است.	فاقد اعتبار
۱۵	--	پ	۹۰	توسعه مدارس روستا مرکزی، عشایری ... و آموزش از راه دور با اولویت تأمین هزینه‌های وسیله ایاب و ذهاب دانش‌آموزان روستایی، عشایری و استثنایی	وزارت آموزش و پرورش	در پیوست یک، اعتباری در قالب «طرح تجهیز مدارس ابتدایی عشایری» پیش‌بینی شده است ولی طرحی در راستای توسعه مدارس روستا-مرکزی و تأمین هزینه‌های ایاب و ذهاب دانش‌آموزان مورد نظر، یافت نشد.	فاقد اعتبار شفاف
۱۶	۵	ث	۱۰۲	توسعه و مشارکت سازمان بسیج سازندگی در کمک به دولت در امر محرومیت‌زدایی، اقتصاد مقاومتی، اشتغال و سازندگی مناطق محروم و روستاهای کشور	سازمان بسیج مستضعفین	اعتباراتی در حوزه محرومیت‌زدایی پیش‌بینی شده است.	فاقد اعتبار شفاف

۴. جمع‌بندی

لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور، دومین برش بودجه‌ای طی دوره پنج‌ساله قانون برنامه هفتم پیشرفت محسوب می‌شود که بررسی پیوست‌های لایحه یادشده در حوزه امور روستایی و عشایری نشان داد، کماکان و مطابق با بودجه‌های سنوات گذشته، بخشی از اعتبارات در نظر گرفته شده برای مناطق روستایی و عشایری از شفافیت کافی برخوردار نیست و در عنوان برخی از طرح‌ها واژگان روستایی و شهری در کنار هم آورده شده است، بدون اینکه حتی‌الامکان سهم هر کدام به‌طور دقیق مشخص باشد. این موضوع علاوه بر اینکه سبب شده اعتبارات این‌گونه طرح‌ها در ارزیابی بودجه پیشرفت روستایی و عشایری در گزارش حاضر از محاسبات خارج شود، قطعاً دست مجلس شورای اسلامی و سایر نهادهای نظارتی برای ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و میزان تحقق اهداف را می‌بندد و در نتیجه امکان انحراف منابع و مصارف و اجحاف در حق جامعه روستایی و عشایری را فراهم می‌سازد.

براساس پیوست‌های مورد بررسی (اعم از پیوست یک، سه، اطلاعات تکمیلی و ماده‌واحد) لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، حدود ۳۲ طرح و برنامه مشخصاً اعتباراتی در حوزه امور روستایی و عشایری داشته‌اند و مجموع اعتبارات آنها (بدون احتساب پیوست سه یعنی بودجه شرکت‌های دولتی) به ۷۴/۵۱ همت می‌رسد. این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ مجموع اعتبارات قابل احصا از ۳۹ طرح مربوطه حدود ۷۸/۲۷ همت است و این بدین معنی است که اعتبارات امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به میزان ۴/۸۱ درصد کاهش داشته است.

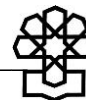
علاوه بر این، بررسی سهم اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری از کل مصارف بودجه عمومی دولت، نشان می‌دهد حدود ۱/۴۳ درصد بودجه عمومی کشور به مناطق روستایی و عشایری اختصاص یافته است. این سهم در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، حدود ۱/۵۸ درصد بوده است که کاهش حدوداً ۹/۶ درصدی را نشان می‌دهد. این سهم در برابر سهم حدوداً ۲۳ درصدی جمعیت روستایی و عشایری از جمعیت کل کشور منطقی و عادلانه به نظر نمی‌رسد. به‌ویژه اینکه براساس جدول شماره (۸) ماده (۳۰) برنامه هفتم پیشرفت، مقرر شده است تا پایان برنامه هفتم، نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی به ۹/۳ و همچنین فقر مطلق به صفر برسد.

نکته مهم دیگر در ارتباط با اعتبارات امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور این است که فقط ۰/۲۵ درصد اعتبارات به امر اشتغال و اقتصاد روستایی و عشایری اختصاص پیدا کرده و امور اجتماعی با حدود ۶۲/۴ درصد و امور فیزیکی - کالبدی با حدود ۳۳/۳ درصد، بیشترین میزان اعتبار را به خود اختصاص داده‌اند. موضوعی که کمابیش در اغلب بودجه‌های سنواتی مصداق دارد. علاوه بر این، اعتباراتی که برای توسعه اشتغال پیش‌بینی می‌شود بیشتر رویکرد تسهیلات‌محوری دارد. به نظر می‌رسد اعتقاد بر این است که با اعطای تسهیلات ارزان‌قیمت به متقاضیان و فعالان کسب‌وکار در روستاها و مناطق عشایری، می‌توان تحول‌شگرفی در اشتغال و کارآفرینی مناطق مذکور ایجاد کرد. در حالی که حلقه مفقوده اشتغال دانش‌بنیان و مولد در کشور خاصه مناطق روستایی و عشایری، فقدان مراکز مجرب، متخصص و متعهد برای هدایت و حمایت جوانان، کارآفرینان، صاحبان ایده

و سرمایه‌گذاران برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار دانش‌بنیان و پایدار است. خیلی از روستاییان و جامعه عشایری کشور علاوه بر نداشتن منابع مالی مورد نیاز، به دلیل مشکلاتی مانند آگاهی ناکافی از اصول سرمایه‌گذاری و مدیریت کسب‌وکار، ناآشنایی به روش‌های بازاریابی یا دسترسی محدود به بازارها، نتوانسته‌اند ظرفیت‌های اقتصادی محلی را شکوفا سازند. شایان ذکر است که قانونگذار این خلأ را به‌خوبی شناسایی و سعی کرده در ماده (۶) و بند «ث» ماده (۱۰۲۹) برنامه هفتم پیشرفت، خلأ یاد شده را مرتفع کند. بدین صورت که در بند «الف» ماده (۶) به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تکلیف شده است که با همکاری دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار، برای ایجاد یا توسعه کسب‌وکارهای خرد خانگی و کارگاه‌های خرد و کوچک اقدام کند. همچنین در جزءهای «۴» و «۵» بند «ث» ماده (۱۰۲) به استفاده از ظرفیت سازمان بسیج مستضعفین و بسیج اقشار و متخصصین به‌ویژه سازمان بسیج سازندگی و مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان برای کمک به دولت در امر محرومیت‌زدایی، اقتصاد مقاومتی، اشتغال و سازندگی مناطق محروم و روستاهای کشور استفاده شود.

بنابراین وقتی صحبت از برنامه‌ریزی برای پیشرفت اقتصادی روستاها و مناطق عشایری می‌شود، منظور این است که در قالب یک برنامه، طرح‌هایی برای توانمندسازی جوانان در راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار، شناسایی ظرفیت‌ها و مزیت‌های بالقوه و بالفعل اقتصادی، تأمین مالی مناسب و مکفی، تقویت زنجیره‌ها و مواردی از این دست که گلوگاه‌های اصلی در شکوفایی اقتصاد دانش‌بنیان مناطق روستایی و عشایری هستند، تعبیه شود. البته با توجه به شرایط و محدودیت‌های مناطق روستایی و عشایری، صرف پیش‌بینی این طرح‌ها نمی‌تواند تحول عظیمی در اقتصاد روستاها ایجاد کند؛ بلکه نیاز به مراکز غیردولتی متشکل از جوانان و دانش‌آموختگان صاحب صلاحیت، دغدغه‌مند، علاقه‌مند و آشنا به علوم و فنون فضای کسب‌وکار و بعضاً ابزارهای تأمین مالی مناسب، در سطح محلی است که ضمن بهره‌مندی از مزایای مراکز رشد و شتاب‌دهنده‌های کسب‌وکار، به مانند رویکرد نهاد جهاد سازندگی، از ظرفیت عظیم انگیزه‌های الهی در شکل دادن به جهش تولید و اشتغال در مناطق مذکور بهره‌گیرند و جوانان، کارآفرینان، صاحبان ایده و سرمایه‌گذاران را به سمت ایجاد کسب‌وکارها و معیشت پایدار هدایت و حمایت کنند. چه بسا با راه‌اندازی چنین مراکزی که می‌توان عنوان «مراکز جهاد اقتصادی روستایی و عشایری» را بر آنها نهاد، بخشی از دغدغه نظام حکمرانی برای رفع معضلات حادی مانند بیکاری و فقر مرتفع شود و مسیر تحقق جهش تولید با مشارکت مردمی هموار شود. البته ضرورت دارد دولت در تأمین هزینه‌های استقرار مراکز مذکور که تعهداتی را بپذیرد.

عدم پیش‌بینی ردیف اعتباری مشخص برای برخی از تکالیف برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت به‌ویژه «ادغام سازمان امور عشایری ایران با واحدهای تابعه مربوط در وزارت جهاد کشاورزی و تشکیل سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» [بند «الف» ماده (۵۱)] ضعف دیگر لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور است که نشان می‌دهد حداقل در حوزه مدیریت و پیشرفت روستایی و عشایری، بودجه سال آتی تناسب کافی با تکالیف و اهداف برنامه پنج‌ساله هفتم ندارد که این امر به منزله نقض صدر اصل (۵۲) قانون اساسی است. این در حالی است که برای معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم اعتباراتی پیش‌بینی شده است تا در خصوص توسعه اقتصاد و زیربنای روستایی هزینه کند. علاوه بر اینکه عنوان طرح خیلی کلی و مبهم است و مشخص نیست اعتبار مورد نظر دقیقاً در چه اموری و براساس چه

اولویت‌گذاری هزینه خواهد شد، نکته‌ای که حائز اهمیت است این است که پیش‌بینی اعتبار برای معاونت موصوف به مفهوم تشدید موازی‌کاری و پراکنده‌کاری‌ها در حوزه تدبیر امور مناطق روستایی است. درحالی‌که مهم‌ترین هدف قانونگذار در صدر ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم، رفع موازی‌کاری‌ها و ایجاد تمرکز در برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در پیشرفت و آبادانی روستاها تعیین شده است. لذا تعیین معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم برای اجرای طرح یا برنامه کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی با جزء «۱» بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت تعارض دارد که این امر به دلیل مغایرت با قانون برنامه، براساس بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، ممنوع است و طبق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، نیاز به تصویب دوسوم نمایندگان دارد. بنابراین به‌طور کلی می‌توان گفت عناوین طرح‌ها و میزان اعتبارات قابل احصای حوزه امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، رافع چالش‌ها و اولویت‌های مناطق مذکور نخواهد بود. همچنین به‌نظر نمی‌رسد با چنین بودجه‌ریزی برای مناطق روستایی و عشایری اهداف پیش‌بینی شده در برنامه هفتم به‌طور کامل و مناسب محقق شود.

۵. پیشنهادها

با توجه به نکاتی که در مورد اعتبارات حوزه امور روستایی و عشایری بیان شد، به‌ویژه اینکه اعتبارات بسیار ناچیزی (۰/۲۵ درصد از کل اعتبارات قابل احصا) برای تقویت اشتغال‌زایی و کارآفرینی در نظر گرفته شده است، اصلاحات زیر در مورد لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور به تفکیک الزامات منابع، الزامات مصارف و شماره جداول پیشنهاد می‌شود:

- در الزامات منابع

۱. ردیف شماره ۱-۵ از عنوان «سقف تسهیلات ارزان‌قیمت اشتغال خرد و خانگی» به عنوان «سقف تسهیلات ارزان‌قیمت اشتغال خرد و خانگی با اولویت استقرار در مناطق محروم، روستایی و عشایری (۶۰ درصد) و با راهبری و تسهیل‌گری مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار» تغییر یافت.

- در الزامات مصارف

۲. ردیف شماره «۱-۶» در قسمت «سایر الزامات مصارف»، در جدول «الزامات مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور»، از عنوان «سهم اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره ج-۱۰» به عنوان «سهم اعتبار توسعه روستایی، محرومیت‌زدایی، بهبود امور عشایر و توسعه زیرساخت‌های بخش کشاورزی، از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره ج-۱۰» تغییر یافت.

- در جداول

جدول شماره (۱۰-ج) پیوست ماده واحده:

۳. عنوان ردیف «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» به عنوان «بازنگری و اجرای طرح‌های هادی روستایی» اصلاح شود.

جدول شماره (۹) پیوست ماده واحد:

۴. یک ردیف با عنوان «کمک به راه‌اندازی مراکز جهادی رشد و کارآفرینی روستایی (هر استان یک مرکز) موضوع بند «الف» ماده (۶) و جزء «۴» بند «ث» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم» با مبلغ ۱.۵۵۰.۰۰۰ یکصد ریال از محل ۷ درصد از اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» و ۷ درصد از اعتبارات مربوط به طرح «مشارکت در پیشرفت و عمران و آبادانی کشور» سازمان بسیج سازندگی با شماره طبقه‌بندی (۱۲۲-۰۲۴۵) الحاق شود.

۵. یک ردیف با عنوان «تشکیل سازمان پیشرفت و آبادانی روستایی و عشایری موضوع بند «الف» ماده (۵۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت» با عدد «۱.۵۰۰.۰۰۰ یکصد ریال» از محل اعتبارات مربوط به ردیف «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» الحاق شود.

۶. عنوان ردیف «ارتقا، بهبود، بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی فرش دستباف» به عنوان «ارتقا، بهبود، بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی فرش دستباف (شهری و روستایی هر کدام ۵۰ درصد)» اصلاح شود.

جدول شماره (۱۲) پیوست ماده واحد:

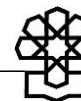
۷. یک ردیف با عنوان «ترویج و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و قرآن‌آموزی در روستاها با اولویت روستاها و مناطق عشایری مرزی» با مبلغ ۸۶۵.۰۰۰ یکصد ریال از محل ده درصد از اعتبارات مربوط به «طرح اجرای اسناد راهبردی توسعه فرهنگ قرآنی» الحاق شود.

جدول تکمیلی پیوست اطلاعات تکمیلی:

۸. یک ردیف با عنوان «کمک‌های فنی-اعتباری به توسعه فرش دستباف روستایی ایران» با مبلغ ۱۵.۰۰۰.۰۰۰ یکصد ریال از محل ۱۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای ردیف «برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت» با شماره طبقه‌بندی «۱۳۵-۰۰۹۱» الحاق شود.

جدول شماره (۴) پیوست یک:

۹. عنوان ردیف «کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع کوچک و متوسط» با شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۴۰۱۲۰۲۷» به عبارت «کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع خرد، کوچک و متوسط با اولویت مناطق روستایی و محروم» اصلاح شود.

۶. پیوست‌ها

جدول ۱ پیوست. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای (پیوست یک) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (یکصد ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	طرح‌ها	اهداف کمی	دستگاه مجری	مصوب سال ۱۴۰۴	برآورد سال ۱۴۰۵				درصد رشد
						متفرقه درآمد-هزینه	عمومی	اختصاصی	مجموع	
۱	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۷ ۱۳۰۲۰۰۲۰۱۰	طرح ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱. امکان دسترسی پرسرعت به روستاها (۹۰ درصد) ۲. ایجاد و توسعه (۳۱) ساختمان فنی) ۳. تأمین زیرساخت چهار خدمت الکترونیکی اصلی دولت در روستاهای بالای ۲۰ خانوار (۸۰ درصد)	وزارت فناوری، اطلاعات و ارتباطات	۱۰,۶۲۰,۰۰۰	۱۷,۰۰۰,۰۰۰	۶۲۰,۰۰۰	۰	۱۷,۶۲۰,۰۰۰	۶۵/۹۱
۲	۱۳۰۶۰۶۸۰۰۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان امور عشایر ایران	تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	سازمان امور عشایر ایران	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰
۳	۱۳۰۶۰۶۸۰۰۲	عملیات اجرایی سامان‌دهی عشایر	۱. سامان‌دهی و اسکان عشایر (۲۴۷۰۰ خانوار) ۲. مطالعات توسعه‌ای و طراحی (یک پروژه)	سازمان امور عشایر ایران	۴,۸۵۰,۰۰۰	۰	۸,۰۰۰,۰۰۰	۰	۸,۰۰۰,۰۰۰	۶۴/۹۵
۴	۱۳۰۷۰۰۲۳۰۹	انتقال آب از سد دیورش به پنج شهر و ۲۸ روستا (۷۵ درصد از محل منابع عمومی دولت و ۲۵ درصد از محل منابع داخلی شرکت آب منطقه‌ای گیلان)	تأمین آب شرب (۵/۴) میلیون متر مکعب)	شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران	۲,۴۰۰,۰۰۰	-	۴,۰۰۰,۰۰۰	۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۶۶/۶۷

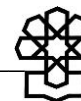
ردیف	شماره طبقه‌بندی	طرح‌ها	اهداف کمی	دستگاه مجری	مصوب سال ۱۴۰۴	برآورد سال ۱۴۰۵				درصد رشد
						متفرقه در آمد-هزینه	عمومی	اختصاصی	مجموع	
		«بدون احتساب اعتبارات پنج شهر»								
۵	۱۳۰۷۰۰۳۰۱۳	انتقال آب به منطقه تاسوکی و عشایر حاشیه هامون	انتقال آب (۶ میلیون متر مکعب)	شرکت سهامی آب منطقه‌ای سیستان و بلوچستان	۱۰	-	۱۰	۰	۱۰	-
۶	۱۵۰۲۰۱۷۰۰۲	طرح بهسازی بافت با ارزش روستایی	۱. بهسازی روستاهای هدف گردشگری (۱۸۰ روستا) ۲. بهسازی محیط روستایی (۱۲۰ روستا)	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۳,۰۶۰,۰۰۰	۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	-۲۱/۵۷
۷	۱۵۰۲۰۱۷۰۰۳	طرح جامع بهسازی مسکن روستایی	ارائه خدمات مدیریت فنی و نظارتی (۳,۰۰۰,۰۰۰ واحد مسکونی)		۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰/۰
۸	۱۵۰۲۰۱۷۰۰۶	ایمن‌سازی ۳۰ درصد روستاهای در معرض خطر حوادث (موضوع جزء «۸» بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه)	۱. سازه پیش‌ساخته (۵۰۰,۰۰۰ واحد مسکونی) ۲. مطالعه و عملیات ایمن‌سازی روستاهای در معرض خطر (۳۹۲۱ روستا)		۲,۸۰۰,۰۰۰	۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۶۷/۸۶
۹	۱۵۰۳۰۰۲۰۰۸	طرح ایجاد تأسیسات فاضلاب روستاهای دارای اولویت	افزایش جمعیت تحت پوشش تأسیسات فاضلاب (۱۷۵ روستا)	شرکت مادر تخصصی مهندسی آب و فاضلاب کشور	۳,۵۴۹,۹۳۰	۰	۳,۵۰۹,۹۳۰	۰	۳,۵۰۹,۹۳۰	-۱/۱۳
۱۰	۱۵۰۳۰۰۲۲۱۵	طرح جلوگیری از آلودگی منابع تأمین‌کننده تأمین آب شرب تهران از طریق دفع بهداشتی فاضلاب روستاهای	افزایش تعداد روستاهای دارای تأسیسات بهداشتی فاضلاب (۱۰ روستا)		۵۰۰,۰۰۰	۰	۱,۱۵۰,۰۰۰	۰	۱,۱۵۰,۰۰۰	۱۳۰/۰

ردیف	شماره طبقه‌بندی	طرح‌ها	اهداف کمی	دستگاه مجری	مصوب سال ۱۴۰۴	برآورد سال ۱۴۰۵				درصد رشد
						متفرقه در آمد-هزینه	عمومی	اختصاصی	مجموع	
		استان تهران								
۱۱	۱۵۰۳۰۰۲۲۱۸	طرح جلوگیری از آلودگی منابع تأمین‌کننده تأمین آب شرب تهران از طریق دفع بهداشتی فاضلاب روستاهای استان البرز	افزایش تعداد روستاهای دارای تأسیسات بهداشتی فاضلاب (۱۰ روستا)		۲۰۰,۰۰۰	.	۲۰۰,۰۰۰	.	۲۰۰,۰۰۰	.
۱۲	۱۶۰۲۰۰۱۰۱۹	احداث بیمارستان آموزشی جایگزین عشایر خرم‌آباد	ایجاد فضای درمانی (۵۱۵ تخت)	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان لرستان	۳,۵۰۰,۰۰۰	۳,۴۶۵,۰۰۰	۳,۵۳۵,۰۰۰	.	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰/۰
۱۳	۱۶۰۲۰۰۱۲۴۷	خرید آمبولانس برای مراکز بهداشتی-درمانی روستایی فاقد آمبولانس با اولویت مناطق محروم	دستگاه آمبولانس (۲۰۰۰ دستگاه)	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	.
۱۴	۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱	تجهیز مدارس ابتدایی عشایری	تجهیز مدارس عشایری (۳۱ استان)	وزارت آموزش و پرورش	۱,۲۵۰,۰۰۰	.	۲,۰۰۰,۰۰۰	.	۲,۰۰۰,۰۰۰	۶۰/۰۰
۱۵	۲-۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱	تجهیز مدارس متوسطه اول عشایری	تجهیز مدارس عشایری (۳۱ استان)		۷۵۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	۳۳/۳۳
۱۶	۳-۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱	تجهیز مدارس متوسطه دوم نظری عشایری	تجهیز مدارس عشایری (۳۱ استان)		۳۰۰,۰۰۰	.	۶۰۲,۰۰۰	.	۶۰۲,۰۰۰	۱۰۰/۶۷
۱۷	۴-۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱	تجهیز مدارس متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای و کار دانش عشایری	تجهیز مدارس عشایری (۳۱ استان)		۲۰۰,۰۰۰	.	۱,۵۰۰,۰۰۰	.	۱,۵۰۰,۰۰۰	۶۵۰/۰۰
۱۸	۱۴۴۰۱۵۲۶۰۰۳۶	تعمیرات اساسی، تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	تعمیرات اساسی تجهیزات و ماشین‌آلات	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور	.	.	۳۰۰,۰۰۰	.	۳۰۰,۰۰۰	--
مجموع										
					۳۵,۵۷۹,۹۴۰	۲۰,۴۶۵,۰۰۰	۳۵,۶۱۶,۹۴۰	.	۵۶,۰۸۱,۹۴۰	۵۷/۶۲

جدول ۲ پیوست. سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به عملیات یا طرح‌های انتقالی به استان (پیوست یک - جدول ۱۰) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (یکصد ریال)

درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۴۰۵			قانون بودجه سال ۱۴۰۴			موضوع	دستگاه مجری	عنوان طرح‌ها	شماره طبقه‌بندی	استانی / سراسری	ردیف
	مجموع	انتقال از ملی اعتبار جدول (۱۰-د)	استانی	مجموع	انتقال از ملی اعتبار جدول (۱۰-د)	استانی						
۰/۰۰	۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۰۰۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	آب روستایی	شرکت مادر تخصصی مهندسی آب و فاضلاب کشور	آبرسانی به تک روستاها و تکمیل مجتمع‌های آبرسانی اولویت‌دار روستایی	---	سراسری	۱
-۲۵/۵۳	۲,۶۲۵,۰۰۰	۱,۷۵۰,۰۰۰	۸۷۵,۰۰۰	۳,۵۲۵,۰۰۰	این دو طرح در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، جزو ردیف‌های ملی بوده‌اند که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، به ردیف‌های استانی منتقل شده‌اند.	۱۳,۰۸۰,۰۰۰	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	وزارت ورزش و جوانان	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	---	سراسری	۲
-۲۳/۵۵	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۸۰,۰۰۰	تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی	---	سراسری	---	۳	
-۳/۳۰	۱۱۶,۶۲۵,۰۰۰	۴۰,۷۵۰,۰۰۰	۷۵,۸۷۵,۰۰۰	۱۲۰,۶۰۵,۰۰۰	مجموع							

جدول ۳ پیوست. اعتبارات دستگاه‌های تابعه (پیوست اطلاعات تکمیلی) و دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار (پیوست ماده‌واحد - جدول شماره ۷-ب)

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (یکصد ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان دستگاه اصلی / اجرایی (شناسه ملی)	مصوب سال ۱۴۰۴	هزینه‌ای				تملک دارایی سرمایه‌ای				جمع کل سال ۱۴۰۴	جمع کل سال ۱۴۰۵	درصد تغییر
				برآورد سال ۱۴۰۵				برآورد سال ۱۴۰۴						
				مجموع	مستغرقه جدول ۷	اختصاصی	عمومی جدول ۷	عملکرد سال ۱۴۰۳	مصوب سال ۱۴۰۴	مجموع	مستغرقه جدول ۷			
پیوست ماده‌واحد - جدول شماره ۷-ب: اعتبارات دستگاه‌های مستقل ذیل دستگاه سیاستگذار														
-۰۲۴۵ ۱۲۲	مشارکت در پیشرفت و عمران و آبادانی کشور	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰۳۲۱۴۴۹۰)	۱,۶۵۰,۰۰۰	-	-	۱,۶۵۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	۱,۶۵۰,۰۰۰	۰/۰۰	
پیوست اطلاعات تکمیلی - اعتبارات دستگاه‌های تابعه برحسب برنامه ۱۴۰۵														
-۱۱۷ ۰۵۳۷	توسعه حمایت روستایی	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور (دبیرخانه شورای عالی جهاد سازندگی) (۱۴۰۰۲۷۷۰۴۵۲)	۱,۳۰۰,۰۰۰	-	-	۱,۳۰۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	۱,۳۰۰,۰۰۰	۳۰/۰۰	
-۱۰۸ ۰۳۴۲	بیمه بازنشستگی روستاییان	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان،	۷۱,۸۷۷,۰۰۰	-	-	۷۱,۸۷۷,۰۰۰	-	-	-	-	-	۷۱,۸۷۷,۰۰۰	۲۶/۱۰	

درصد تغییر	جمع کل سال ۱۴۰۵	جمع کل سال ۱۴۰۴	تملك دارایی سرمایه‌ای					هزینه‌ای					عنوان دستگاه اصلی / اجرایی (شناسه ملی)	عنوان طرح	شماره طبقه‌بندی	
			برآورد سال ۱۴۰۵				مصوب سال ۱۴۰۴	عملکرد سال ۱۴۰۳	برآورد سال ۱۴۰۵							مصوب سال ۱۴۰۴
			مجموع	اختصاصی	متفرقه جدول ۷	عمومی جدول ۷			مجموع	اختصاصی	متفرقه جدول ۷	عمومی جدول ۷				
														روستاییان و عشایر (۱۰۱۰۰۶۲۵۰۷۰)		
-۴/۷۱	۵,۴۹۰,۲۴۴	۵,۷۶۱,۶۸۰	۴,۶۰۰,۰۰۰	۰	۰	۴,۶۰۰,۰۰۰	۴,۹۵۰,۰۰۰	۳,۲۱۸,۹۹۵	۸۹۰,۲۴۴	۰	۰	۸۹۰,۲۴۴	۸۱۱,۶۸۰	سازمان امور عشایر ایران (۱۴۰۰۰۲۸۷۳۶۸)	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر	۱۴۰۰۷۳
۹/۱۵	۲۱۸,۵۸۵,۷۵۴	۲۰۰,۲۷۰,۲۳۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۱۸,۵۸۵,۷۵۴	۷۴,۴۲۷,۱۲۵	۰	۱۴۴,۱۵۸,۶۲۹	۲۰۰,۲۷۰,۲۳۱	دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی	خدمات بهداشت روستایی	۰۳۳۵-....
۱۲/۵۰	۲۹۸,۹۰۲,۹۹۸	۲۶۵,۶۸۱,۹۱۱	۴,۶۰۰,۰۰۰	۰	۰	۴,۶۰۰,۰۰۰	۴,۹۵۰,۰۰۰	۳,۲۱۸,۹۹۵	۲۹۴,۳۰۲,۹۹۸	۷۴,۴۲۷,۱۲۵	۰	۲۱۹,۸۷۵,۸۷۳	۲۶۰,۷۳۱,۹۱۱	مجموع		

جدول ۴ پیوست. اعتبارات ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول شماره (۷-ب) دستگاه‌های اجرایی (پیوست ماده واحد - جدول شماره ۷-۱)

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور و قانون بودجه سال ۱۴۰۴ [۲] و [۳] (یکصد ریال)

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای		تملک دارایی سرمایه‌ای		مجموع		درصد رشد		
				مصوب سال ۱۴۰۴	برآورد سال ۱۴۰۵	درصد رشد	مصوب سال ۱۴۰۴	برآورد سال ۱۴۰۵	درصد رشد			
اعتبارات متمرکز در آمد - هزینه؛ «شماره طبقه‌بندی: ۷۳۰۰۰۰»												
۷۳۰۰۰۰-۴۶	۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	توسعه عدالت آموزشی، نوسازی و مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی از محل وصول مالیات بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام (ره) (ماده (۷۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	۶,۰۰۰,۰۰۰	.	-۱۰۰/۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۰۰/۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	-۳۱/۵۸	
۷۳۰۰۰۰-۵۶	۱۲۹۰۰۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) - (موضوع یک (۱) درصد مالیات بر ارزش افزوده بخش سلامت): ۱. ارائه خدمات پیشگیری و سطح یک به روستاییان و جامعه عشایری به مبلغ ده هزار میلیارد ریال (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰)	غیرشفاف ^۱	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	--	.	.	.	غیرشفاف	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	--
مجموع				۶,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۶۶/۶	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۰/۰۰	۲۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۱/۰۵	

۱. عنوان این طرح در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور «اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع سطح یک روستایی و شهری از طریق سازوکار بیمه - سیصد هزار میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال» است که به‌دلیل مشخص نبودن سهم مناطق روستایی، اعتبار موردنظر غیرشفاف درج و در سرجمع اعتبارات بودجه توسعه روستایی و عشایری محاسبه نشده است.

یادداشت‌های جدول ۵

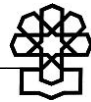
گروه‌های یازده‌گانه جدول ۵ و شکل ۲ برآمده از مجموع اعتبارات ردیف‌های جداول مربوطه است که در ادامه اجزای تشکیل‌دهنده هریک از بخش‌های یازده‌گانه تشریح می‌شود.

۱. بخش سلامت و بهداشت شامل اعتبارات ردیف‌های ۱. «خدمات بهداشت روستایی» به شماره طبقه‌بندی «...-۰۳۳۵» از جدول شماره ۳ پیوست، ۲. «احداث بیمارستان آموزشی جایگزین عشایر خرم‌آباد» به شماره طبقه‌بندی «۱۶۰۲۰۰۱۰۱۹» و ۳. «خرید آمبولانس برای مراکز بهداشتی-درمانی روستایی فاقد آمبولانس با اولویت مناطق محروم» به شماره طبقه‌بندی «۱۶۰۲۰۰۱۲۴۷» از جدول شماره ۱ پیوست، ۴. «اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) - (موضوع یک (۱) درصد مالیات بر ارزش‌افزوده بخش سلامت): ۱. ارائه خدمات پیشگیری و سطح یک به روستاییان و جامعه عشایری به مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال» به شماره طبقه‌بندی (۶۵-۷۳۰۰۰۰) از جدول شماره ۴ پیوست است.

۲. بخش توسعه کالبدی-زیربنایی شامل ردیف‌های ۱. «تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی» از جدول شماره ۲ پیوست، ۲. «طرح بهسازی بافت با ارزش روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۲۰۱۷۰۰۲»، ۳. «طرح جامع بهسازی مسکن روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۲۰۱۷۰۰۳» و ۴. «ایمن‌سازی ۳۰ درصد روستاهای در معرض خطر حوادث (موضوع جزء «۸» بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه)» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۲۰۱۷۰۰۶» از جدول شماره ۱ پیوست، ۵. ۵۰ درصد اعتبارات ردیف «کمک به توسعه زیربنای روستایی و محرومیت‌زدایی» به شماره طبقه‌بندی «۷-۵۵۰۰۰۰» از جدول شماره ۶ و ۶. ۵۰ درصد اعتبارات ردیف «سهام اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره (ج-۱۰)» از جدول الزامات مصارف است.

۳. بخش آب و فاضلاب دربرگیرنده اعتبارات ردیف‌های ۱. «انتقال آب از سد دیورش به ۵ شهر و ۲۸ روستا (صرفاً اعتبار مربوط به آبرسانی به ۲۸ روستا لحاظ شده است) به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۷۰۰۲۳۰۹»، ۲. «انتقال آب به منطقه تاسوکی و عشایر حاشیه هامون» به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۷۰۰۳۰۱۳»، ۳. «ایجاد تأسیسات فاضلاب روستاهای دارای اولویت» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۳۰۰۲۰۰۸»، ۴. «طرح جلوگیری از آلودگی منابع تأمین‌کننده تأمین آب شرب تهران از طریق دفع بهداشتی فاضلاب روستاهای استان تهران» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۳۰۰۲۲۱۵»، ۵. «طرح جلوگیری از آلودگی منابع تأمین‌کننده تأمین آب شرب تهران از طریق دفع بهداشتی فاضلاب روستاهای استان البرز» به شماره طبقه‌بندی «۱۵۰۳۰۰۲۲۱۵»، از جدول شماره ۱ پیوست، ۶. «طرح آبرسانی به تک‌روستاها و تکمیل مجتمع‌های آبرسانی اولویت‌دار روستایی» از جدول شماره ۲ پیوست ۷. «جبران زیان عملیات آب و فاضلاب روستایی سراسر کشور» به شماره طبقه‌بندی «۲-۵۲۰۰۰۰» از جدول ۶ است.

۴. بخش اشتغال و اقتصاد شامل ۱. اعتبارات طرح «توسعه حمایت روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۱۱۷-۰۵۳۷» از جدول شماره ۳ پیوست و ۲. ۵۰ درصد اعتبارات ردیف «سهام اعتبار توسعه روستایی و محرومیت‌زدایی از محل اعتبارات توازن مندرج در جدول شماره (ج-۱۰)» از جدول الزامات مصارف است.

۵. بخش بیمه اجتماعی فقط شامل اعتبار ردیف «صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر» از جدول شماره ۳ پیوست است.
۶. بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات شامل اعتبارات ردیف «طرح ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات» به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۲۰۳۵۰۰۷» از جدول شماره ۱ پیوست است.
۷. بخش آموزش و پرورش شامل مجموع اعتبارات ردیف‌های ۱. «تجهیز مدارس ابتدایی عشایری» به شماره طبقه‌بندی «۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱»، ۲. «تجهیز مدارس متوسطه اول عشایری» به شماره طبقه‌بندی «۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱-۲»، ۳. «تجهیز مدارس متوسطه دوم نظری عشایری» به شماره طبقه‌بندی «۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱-۳»، ۴. «تجهیز مدارس متوسطه دوم توسعه‌یافته و کاردانش عشایری» به شماره طبقه‌بندی «۱۸۰۱۰۰۱۰۰۱-۴» از جدول شماره ۱ پیوست و ۵. ردیف «وزارت آموزش و پرورش-توسعه عدالت آموزشی، نوسازی و مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی - موضوع وصول مالیات بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام (ره)- ماده (۷۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» به شماره طبقه‌بندی «۷۳۰۰۰۰-۴۶» از جدول ۴ است.
۸. بخش سامان‌دهی و خدمات‌رسانی عشایر شامل ۱. اعتبار ردیف «عملیات اجرایی سامان‌دهی عشایر» به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۶۰۶۸۰۰۲»، ۲. اعتبار ردیف «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان امور عشایر ایران» به شماره طبقه‌بندی «۱۳۰۶۰۶۸۰۰۱» از جدول شماره ۱ پیوست و ۳. اعتبار ردیف «توسعه زیرساخت‌ها و خدمات‌رسانی به عشایر» به شماره طبقه‌بندی «۱۴۰-۰۰۷۳» از جدول شماره ۳ پیوست است.
۹. بخش محرومیت‌زدایی شامل اعتبار ردیف طرح شهید شهرکی (محرومیت‌زدایی مناطق محروم روستایی) به شماره طبقه‌بندی دستگاه اجرایی ۱۱۱۲۴۲ از جدول شماره ۳ پیوست است.
۱۰. بخش ورزش فقط شامل اعتبار ردیف «طرح احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی» به شماره طبقه‌بندی «۱۷۰۲۰۰۱۰۰۳» از جدول شماره ۲ پیوست است.
۱۱. بخش فرهنگی - هنری شامل اعتبارات ردیف‌های ۱. «حمایت از فعالیتهای فرهنگی، هنری و دینی در روستاها و مناطق عشایری» به شماره طبقه‌بندی «۱۷۰۳۰۲۹۰۱۹» و ۲. «طرح امداد فرهنگی، بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها» به شماره طبقه‌بندی «۱۷۰۳۰۲۹۰۲۱» از جدول ۴ است که مربوط به پیوست سه بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ است.

منابع و مآخذ

- [۱] قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)، مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶ با اصلاحات بعدی.
- [۲] لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور.
- [۳] قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، مصوب ۱۴۰۴/۰۳/۱۷.
- [۴] «الگوی سطح‌بندی مناطق و مراکز روستایی» و «استانداردها و ضوابط ارائه خدمات روستایی کشور» مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۰۶ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- [۵] شرح خدمات طرح‌های هادی روستایی و منظومه‌های روستایی، مصوب ۱۳۹۴/۰۹/۱۷ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- [۶] اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۶۶/۰۹/۱۷ مجلس شورای اسلامی.
- [۷] قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۲۸.

گزیده سیاستی

اعتبارات قابل احصای امور روستایی و عشایری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، تناسب ضعیفی با چالش‌های اولویت‌دار حوزه توسعه و تکالیف قانون برنامه هفتم پیشرفت به‌ویژه بند «الف» ماده (۵۱) مبنی بر تشکیل سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری دارد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir